

MANUAL PËR VEPRIMIN E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE NË KUSHTET E JOSTABILITETIT FINANCIAR

A large red semi-circle graphic on the left side of the page, with the title text centered within it.

MANUAL PËR VEPRIMIN E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE NË KUSHTET E JOSTABILITETIT FINANCIAR

Shkup, gusht 2022

USAID
ОД АМЕРИКАНСКИОТ НАРОД

Ky manual për veprimet e njësive të vetëqeverisjes lokale në kushte të jostabilitetit financiare është përgatitur në kuadër të Projektit të USAID-it për përf forcimin e kapaciteteve për shfrytëzimin e resurseve, në bashkëpunim të përbashkët me Ministrinë e Financave të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Autorja e doracakut, Ljubica Patlixhankovska, shpreh mirënjohjen e saj të madhe për punonjësit e Ministrisë së Financave nga Departamenti për Buxhet dhe Fonde (Radmila Sandeva-Krstova dhe Alexandra Petkanovska-Trpeska). nga Departamenti për Marrëdhënie Financiare Ndërkombëtare dhe menaxhimin me borrxhin publik (Sanja Manasijeviq-Mançeva dhe Biljana Markoviq) dhe nga Departamenti për inspektim financiar në sektorin publik dhe koordinim të luftës kundër mashtrimit me fondet financiare të BE (Nikolina Aleksovska), si dhe të Shirete Elezit, koordinatorë kombëtarë për decentralizimin fiskal, për mbështetjen vetëmohuese dhe të vazhdueshme dhe kontribut në përgatitjen në dokumentit. Pa pa ekspertizën e tyre, përkushtimin dhe angazhimin profesional, përgatitja e këtij dokumenti do ishte e pamundur.

Manuali është prodhuar me mbështetjen e popullit amerikan përmes Agjencisë së Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID). Mendimet e shprehura në këtë manual nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Agjencisë së Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar ose të Qeverisë së Shteteve të Bashkuara.

PËRMBAJTJA

1	MONITORIMI I GJENDJES FINANCIARE TË KOMUNËS	9
---	--	---

2	INFORMIMI DHE VEPRIMI NË KUSHTET E JOSTABILITETIT FINANCIAR	17
---	--	----

HAPI 1	Monitorimi i gjendjes financiare të komunës	20
--------	--	----

HAPI 2	Shfaqja e jostabilitetit financiar të komunës	2
--------	--	---

HAPI 3	Raportimi për jostabilitetin financiar të komunës	22
--------	--	----

HAPI 4	Miratimi i Planit për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar dhe zbatimi	25
--------	---	----

HAPI 5	Tejkalimi i jostabilitetit financiar	28
--------	---	----

3	PLANI I MASAVE PËR TEJKALIMIN E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS	31
----------	---	-----------

4	INSTRUMENTET PËR SIGURIMIN E FONDEVE PËR TEJKALIMIN E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS	37
----------	---	-----------

5	KALENDARI I AKTIVITETEVE NË KUSHTET E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS	47
----------	---	-----------

6	SIGURIMI I FONDEVE PËR FINANCIMIN E DETYRIMEVE TË ARRITURA, POR TË PAPAGUARA	51
----------	--	-----------

LISTA E ANEKSEVE:

SHTOJCA 1:	Shembuj praktikë për analizën e gjendjes financiare në komunë	60
SHTOJCA 2:	Njoftim për paraqitjen e Jostabilitetit financiar në komunë	68
SHTOJCA 3:	Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës	69
SHTOJCA 4:	Vendim për miratimin e planit për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës	100
SHTOJCA 5:	Vendim për qëllim për përdorimin e njërit nga instrumentet për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.	101
SHTOJCA 6:	Kërkesë për sigurimin e fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komunë	102
SHTOJCA 7:	Vendim për synimin e përdorimit të obligacionit strukturor për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës.	103
SHTOJCA 8:	Kërkesë për sigurimin e mjeteve për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës	105

Manuali për veprimet e komunave në kushtet e jostabilitetit financiar është një udhëzues i thjeshtë dhe i kuptueshëm përmes procesit të monitorimit efikas të gjendjes financiare të komunës, zbulimit në kohë të kushteve të shfaqjes së jostabilitetit financiar në komuna, krijim dhe zbatimin e masave që do të ndihmonin për tejkalimin e shpejtë të tij në gjendje dhe kthim të komunës në kushte të funksionimit normal financiar. Manuali thekson gjithashtu nevojën e shkëmbimit dhe koordinimit të informacionit në procesin e tejkalimit të jostabilitetit financiar brenda vetë komunës, pra si ndërmjet kryetarit, këshillit të komunës dhe njësisë për çështje financiare në komuna, ashtu dhe me Ministrinë e Financave dhe opinionin e gjerë.

Ky manual në radhë të parë është synuar për njësitë organizative për operacionet financiare në komunë, por edhe për kryetarin dhe këshillin e komunës që preken drejtpërdrejt nga ndryshimet në ligjin për financimin e njësisë të vetëqeverisjes lokale ("Fletorja Zyrtare në RMV" nr. 173/22 nga 1.08.2022),

sidomos risitë thelbësore në lidhje me seksionin VIII – Jostabiliteti financiar i komunave, të cilat imponuan nevojën për shtesë sqarim në procese të caktuara, duke treguar afatet e caktuara si dhe theksimi i dispozitave penale për mosrespektimin e tyre.

Materiali është i përbërë nga një tekst themelor, pra Manuali dhe 8 (tetë) anekset. Tekstin themelor të Manualit e përbëjnë 6 (gjashtë) pika që i referohen monitorimit të gjendjes financiare të komunës, raportimit dhe veprimit në komuna në kushtet të jostabilitetit financiar, Plani për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, instrumentet për sigurimin e fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, si dhe instrumenteve për financimin detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës. Në anekset, të cilat janë pjesë përbërëse të manualit, temat e mësipërme janë praktikisht të përpunuara dhe të njëjtat propozohen si forma dhe përmbajtjen të cilët kanë qëllim unik për sqarim dhe lehtësimin e zbatimit të dispozitave ligjore.

1

MONITORIMI I GJENDJES FINANCIARE TË KOMUNËS

Gjendja financiare e komunës është matës për aftësitë e komunës për të përmbushur detyrimet e marra dhe për të paguar kamatat brenda afateve të përcaktuara. Analiza e gjendjes financiare është instrument për përcaktimin e stabilitetit dhe suksesit të komunës në menaxhimin e financave publike lokale. Përmes monitorimit, vlerësimit dhe interpretimit të të dhënave financiare dhe informatave tjera relevante, analiza financiare mundëson një vlerësim të arsyeshëm të performancës dhe gjendjes financiare të komunës.

Buxheti i komunës si dokument themelor që tregon hyrjet dhe të ardhurat e planifikuara vjetore të mjeteve, si dhe shpenzimet dhe daljet e planifikuara vjetore të mjeteve të komunës dhe shfrytëzuesve buxhetor komunal, **ekzekutimin e buxhetit dhe raportet periodike financiare, si dhe kontabilitetin e të dhënave të arkëtueshmeve** dhe detyrimeve komunale janë burime të bazës së të dhënave për analizimin e gjendjes financiare të komunës.

Në procesin e analizës së gjendjes financiare së komunës, informacioni kyç i nevojshëm për një analizë gjithëpërfshirëse sigurohet përmes: të dhënave nga sistemi i thesarit të Ministrisë së Financave, raporteve periodike financiare, të dhënave nga sistemi elektronik i raportimit dhe regjistrimit e detyrimeve, planin për prokurim publik, evidencën kontabël të komunës, si dhe dokumentet tjera financiare të komunës planifikuese dhe zhvillimore (programet e investimeve, dokumentet strategjike lokale, etj.).

Nëpërmjet sistemit të thesarit të Ministrisë së Financave, ku ndodhen edhe llogaritë e komunës, komuna ka mundësinë që në baza ditore të monitorojë hyrjet e mjeteve financiare sipas llogarive dhe tarifave të veçantë, të monitorojë zbatimin e planeve financiare të shpenzimeve, sipas llogarive, programeve dhe tarifave përkatëse dhe të monitorojë regjistrat e detyrimeve të marra sipas llogarive, tarifave dhe programeve. Sistemi elektronik i raportimit dhe regjistrimit të detyrimeve i krijuar nga Ministria e Financave ofron informacion shtesë për detyrimet e arritura dhe të papaguara dhe detyrimet e marra dhe të papaguara të komunës. Plani i prokurimit publik ofron një pasqyrë të nevojës së ardhshme për të ndërmarrë detyrime të reja dhe përcakton dinamikën e tyre kohore. Regjistrimet kontabël paraqesin një sublimim të të gjitha transaksioneve financiare të komunës në një periudhë të caktuar kohore.

Njësia organizative për çështje financiare në komunë është përgjegjëse për monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes financiare të komunës, informimin në kohë nëse krijohen kushte që mund të arrijnë deri në shkeljen e saj, si dhe përcaktimin e masave dhe hapave që do të eliminonin rreziqet.

Në monitorimin dhe kontrollin e zbatimit të buxhetit të komunës, përveç njësisë organizative për çështje financiare, është i përfshirë edhe kryetari i komunës, si dhe persona të caktuar prej tij.

Komuna është në gjendje të mirë financiare nëse, në një periudhë të caktuar kohore, ka burime të mjaftueshme financiare për të përmbushur të gjitha detyrimet e saj dhe pret hyrje të besueshme të fondeve në të ardhmen, të cilat do të mundësojnë shlyerjen e detyrimeve të ardhshme, sipas datave të arritura.

Për të ruajtur vazhdimisht gjendjen e mirë financiare të komunës, njësia organizative për çështjet financiare duhet të zhvillojë një sërë treguesish, d.m.th. tregues të cilët do të ndihmojnë në zbulimin në kohë të rreziqeve që mund të çojnë në uljen e flukseve hyrëse të pritshme ose rritje të shpenzimeve të planifikuara që do të prishnin likuiditetin e komunës.

Treguesit për monitorimin e gjendjes financiare janë individualë për çdo komunë dhe varen nga karakteri dhe struktura e vetë komunës, nga kapaciteti i saj financiar, por edhe nga aktivitetet e ndërmarra nga komuna në një periudhë të caktuar kohore. Ato mund të përdoren si shembuj të mundshëm treguesish për monitorimin e situatës financiare:

Balancimi i buxhetit aktual-operativ të komunës sipas llogarive, tarifave dhe programeve përkatëse. Bilanci prishet nëse të ardhurat aktuale operative nuk janë të mjaftueshme për të shërbyer shpenzimet aktuale operative në periudhën e analizuar;

Norma mesatare e mbledhjes së taksave dhe tarifave vendore në periudhën e analizuar është dukshëm nën mesataren e mbledhjes së tyre në tre vitet e fundit;

Në fund të vitit, në një periudhë kohore prej 2 (dy) viteve të fundit, komuna ka arritur një deficit prej së paku 3%;

Në fund të periudhës së analizuar, detyrimet e ndërmarra të komunës tejkalojnë 50% të shumës së shpenzimeve të planifikuara për atë periudhë. ;

Borxhi i komunës në bazë të garancive të lëshuara komunale gjatë vitit buxhetor aktual tejkalon 5% të totalit të të ardhurave aktuale operative. ;

	Borxhi i përgjithshëm i komunës i krijuar në bazë të kredive afatshkurtra, huave afatshkurtra, detyrimeve afatshkurtra me afat maturimi më të gjatë se 90 ditë tejkalon 40% të totalit të të ardhurave të realizuara të buxhetit aktual-operativ të komunës për vitin e kaluar fiskal;
	Shlyerja vjetore e totalit të borxhit afatgjatë, duke përfshirë borxhin ndaj shtetit (principal, interes dhe kosto të tjera), tejkalon 30% të të ardhurave totale të buxhetit aktual operativ. ;
	Detyrimet e papaguara në fund të periudhës tejkalojnë 5% të shpenzimeve të planifikuara buxhetore të parashikuara nga planet e shpenzimeve financiare (vjetore, tremujore, mujore) në atë periudhë;
	Në një periudhë gjashtëmujore, çdo muaj në vazhdimësi, në fund të muajit, shuma totale e detyrimeve të papaguara me afat maturimi 60 ditë kalon 50% të të hyrave të realizuara të buxhetit themelor të komunës për vitin paraprak.;
	Komuna ka lënë pas dore shlyerjen e principalit dhe të interesit për kreditë afatshkurtra dhe afatgjata, kreditë, obligacionet etj. .;
	Komuna nuk ka bërë pagesat ndaj kreditorëve, më shumë se 30 ditë nga data e vendimit.

Përgatitja e raporteve financiare periodike, të cilat janë një detyrim ligjor i rregulluar nga Ligji për Financimin e NJVL-ve, duhet të shoqërohet me një analizë të situatës aktuale financiare të komunës, si dhe një projeksion të tyre për periudhën e ardhshme raportuese.

REKOMANDIM:

Vlerësimi i gjendjes financiare të komunës duhet të bëhet në çdo tremujor dhe të paktën çdo gjashtë muaj.

Komuna është likuide, gjegjësisht gjendja e saj është stabile nëse projeksionet e hyrjeve realisht të arritshme në llogaritë e komunës janë të mjaftueshme për shlyerjen e rregullt të obligimeve të cilat janë për arkëtim në periudhën e parashikuar. Gjithashtu, komuna nuk duhet të përmbushë asnjë nga treguesit për zbulimin e hershëm të jostabilitetit financiar të komunës ose të përmbushë një pjesë të vogël të tyre, por rezultati i mospërmbushjes së tyre mund të tejkalohet me ndërhyrje të vogla dhe të thjeshta. Projeksiioni zakonisht bëhet në disa skenarë - bazë, optimist dhe pesimist, varësisht nga vlerësimi i rreziqeve të funksionimit të komunës.

Skenari themelor

paraqet analizën e gjendjes aktuale financiare të komunës. Kjo analizë bazohet në të dhënat kontabiliste të transaksioneve financiare aktuale në periudhën e fundit raportuese (muaj, tremujor, gjysmë viti ose vit), varësisht nga praktika analitike komunale. Bazuar në informacionin, kushtet dhe rreziqet e zbuluara që ndikuan në rezultatet e skenarit themelor, përcaktohet rrjedha e aktiviteteve në skenarët e tjerë.

Skenari optimist

parashikon që komuna të funksionojë në kushte operimi pa rrezik, efektet e rreziqeve janë minimale, gjegjësisht mbledhja e të hyrave bëhet sipas dinamikës së përcaktuar, aktivitetet realizohen sipas dinamikës së planifikuar, nuk ka dukuri të papritura. shpenzimet, por edhe të ardhurat e paplanifikuara. Kjo situatë, edhe pse është shumë e rrallë, në praktikë, praktikohet shumë shpesh nga komunat për qëllime të planifikimit dhe analizës financiare.

Skenari pesimist

duhet të ketë parasysh të gjitha rreziqet me të cilat do të përballej komuna në periudhën e caktuar, të cilat do të kishin ndikim në operacionet e saj financiare. Mund të përgatiten disa skenarë të ndryshëm në varësi të shkallës së rreziqeve të përcaktuara nga komuna.

Rezultati i vlerësimit të gjendjes financiare të komunës tregon gjendjen e pritur financiare të

komunës në periudhën e ardhshme, e cila mund të jetë e favorshme ose e pafavorshme për komunën. Pozita e pafavorshme financiare e komunës në të ardhmen i nënshtrohet më tej një analize më të detajuar për të përcaktuar se si detyrimet ekzistuese dhe të ardhshme komunale reflektohen në strukturën e obligimeve të përgjithshme komunale dhe në të njëjtën kohë se si ato ndikojnë në rezultatin e parashikuar financiar. Për këtë analizë shtesë janë aplikuar treguesit për zbulimin e hershëm të jostabilitetit financiar të renditur më sipër, dhe kjo përcaktohet: bilanci i të ardhurave dhe shpenzimeve korente operative në periudhën e ardhshme, pjesarrja në totalin e detyrimeve komunale në totalin e të ardhurave komunale, pjesëmarrja në detyrimet e papaguara në të ardhurat e realizuara të buxhetit themelor nga viti paraardhës, maturimi i detyrimeve etj. Komuna në mënyrë të pavarur përcakton se cilët nga treguesit e listuar do të përdorë në analizën e saj në varësi të pozicionit financiar, karakteristikave dhe rreziqeve në të cilat operon. Për gjithëpërfshirjen e analizës, zakonisht aplikohen 3 deri në 5 tregues.

Rezultatet e analizës shtesë të gjendjes financiare të komunës, gjegjësisht monitorimit të treguesve për zbulimin e hershëm të jostabilitetit financiar janë bazë për

përcaktimin e masave dhe aktiviteteve të ardhshme nga njësia organizative për çështje financiare e cila në periudhën e ardhshme duhet të stabilizojë situatën e komunës dhe ta kthejë atë në një gjendje të mirë financiare. Masat e mundshme mund të përfshijnë: shtyrjen e pagesës së detyrimeve nëse pritet një rezultat pozitiv financiar në periudhën e ardhshme, sigurimin e të ardhurave shtesë në formën e huamarrjes (huasë), e cila do të shlyente detyrimet e papaguara, marrjen e masave për rritjen e arkëtimit të komunës, të ardhurat etj. Mirëpo, nëse komuna nuk arrin të stabilizojë gjendjen e saj financiare në afat të shkurtër (që zakonisht është 6 muaj), atëherë krijohen kushte që mund të çojnë në jostabilitet financiar të komunës. Një shembull praktik i analizës së gjendjes financiare të një komune është dhënë në Shtojcan 1 të Manualit.

Megjithëse rezultati negativ financiar i funksionimit të komunës në një periudhë të caktuar nuk nënkupton gjithmonë jostabilitet financiar të komunës, Ligji për financimin e NJVL-ve parashikon dy raste **kur jostabiliteti financiar i komunës ndodh me fuqinë e ligjit**.

Jostabiliteti financiar në komunë ndodh nëse:

- ➖ Ilogaria e komunës është **bllokuar për më shumë se gjashtë muaj**; ose
- ➖ **në periudhë nga gjashtë muaj**, në vazhdimësi të çdo muaji, me bilancin në fund të muajit, **shuma totale e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë kalon 60% të të ardhurave të realizuara të buxhetit bazë të komunës në vitin paraprak**.

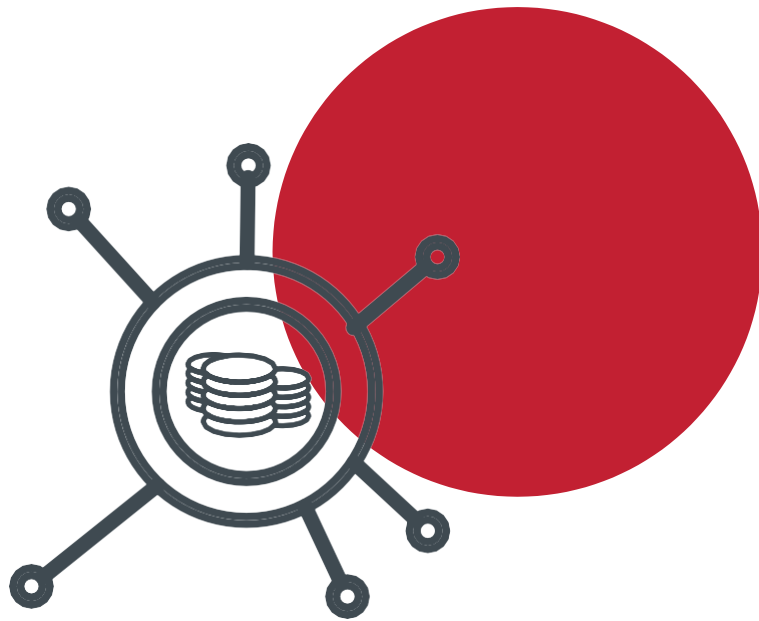
Indikacion: Ligji për Ndryshimet dhe Plotësimet në Ligjin për Financimin e NJVL-ve ("Fletorja Zyrtare e RMV" nr. 173/22) parashikon dispozita kalimtare në lidhje me zbatimin e kriterit për shfaqjen e jostabilitetit financiar të komunës të përcaktuar me kushtin e dytë që do të jenë të vlefshme në 2022 dhe 2023, dhe atë:

Në vitin 2022, përqindja e shumës totale të detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë **të mos kalojë 80% të të ardhurave** të realizuara të buxhetit themelor të komunës në vitin paraprak;

Në vitin 2023, përqindja e shumës totale të detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë **nuk duhet të kalojë 70%** të ardhurave të realizuara të buxhetit themelor të komunës në vitin paraprak.

2

RAPORTIMI DHE VEPRIMI NË KUSHTET TË JOSTABILITETIT FINANCIAR

Nëse komuna përmbush një nga kushtet e parapara, atëherë ndodh jostabiliteti financiar i komunës. Në kushte të tilla, funksionimi financiar i komunës është rreptësisht i kufizuar dhe i rregulluar nga Ligji për financimin e NJVL-ve, pika VIII. Jostabiliteti financiar i komunës.

Njësia organizative për çështjet financiare, kryetari i komunës, këshilli i komunës dhe Ministria e Financave kanë rolin më të rëndësishëm në këtë proces. Hapat për të vepruar komuna në kushtet e jostabilitetit financiar, subjekti përgjegjës në proces, si dhe afatet e veprimit janë paraqitur grafikisht në tabelën e mëposhtme.

Aktiviteti		Përgjegjësia	Afati
HAPI 1 NDJEKJA E GJENDJES FINANCIARE TË KOMUNËS		Komuna	Në mënyrë të vazhdueshme
HAPI 2 SHFAQJA E JOSTABILITETIT FINANCIAR NË KOMUNË Pas plotësimit të njërit prej kushteve, me ligj ndodh jostabiliteti financiar: • Ilogaria e komunës është bllokuar për më shumë se gjashtë muaj; • në një periudhë gjashtëmujore, në vazhdimësi çdo muaj, me gjendjen në fund të muajit, shuma totale e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë kalon 60% të të ardhurave të realizuara të buxhetit bazë të komunës në vitin paraprak.		Komuna	Dita e 5-të nga në vijim muaj
HAPI 3 NJOFTIMI PËR SHFAQJEN E JOSTABILITETIT FINANCIAR NË KOMUNË			
Njësia organizative e çështjeve financiare	• Njofton kryetarin dhe këshillin e komunës për plotësimin e kushteve për jostabilitetin financiar të komunës	Njësia organizative për njësi për çështje financiare	3 ditë nga dita e shfaqjes së fin. stabiliteti
Kryetari i komunës	• Njofton këshillin e komunës dhe Ministrinë e Financave për shfaqjen e jostabilitetit financiar • Përgatit plan-propozim masash për tejkalimin e jostabilitetit financiar dhe ia paraqet këshillit të komunës.	Kryetari i komunës	3 ditë pas marrjes së njoftimit nga Njësia për Njoftim nga njësia 15 ditë pas performancës në fin. jostabilitet

Nëse kryetari i komunës nuk ka kryer aktivitetet e mëparshme ↓ Këshilli komunal	- Thirrje urgjente për sesion në Këshilli - Raporton për gjendjen te Ministria e financave - Po mbikçyrje mbi gjendjen financiar të komunës - Obligon kryetarin e komunës të përgatisë një propozim plan masash për tejkalimin e jostabilitetit financiar	Këshilli i komunës	3 ditë pas marrjes së njoftimit nga Njësia, njofton Ministrinë e Financave 9 ditë pas mbledhjes së këshillit, kryetari duhet të paraqesë plan-propozim masash
---	--	--------------------	---

HAPI 4 MIRATIMI I PLANIT TË MASAVE PËR TEJKALIMIN E JOSTABILITETIT FINANCIAR DHE ZBATIMI

	Planifikoni në masat për duke kapërcyer në atë financiar jostabiliteti	Këshilli i komunës	Miratimi i planit brenda 5 ditëve pas paraqitjes së propozimit
	Ndryshime dhe plotësime në buxhetin e komunës	Këshilli i komunës	Miratimi i ndryshimeve në buxhetin komunal në afat prej 15 ditësh pas miratimit të planit
	Ndryshime dhe plotësime në buxhetin e komunës	Këshilli i komunës	Miratimi i ndryshimeve në buxhetin komunal në afat prej 15 ditësh pas miratimit të planit
	Monitorimi dhe raportimi mbi përmbushjen e planit	Komuna Ministria e financave	monitorimi i vazhdueshëm / raportimi mujor Në mënyrë të vazhdueshme

HAPI 5 TEJKALIMI I JOSTABILITETIT FINANCIAR

Pas zhblokimit të llogarisë së komunës ose uljes së përqindjes së detyrimeve të papaguara më të vjetra se 60 ditë (>60% e totalit të të ardhurave të realizuara të buxhetit bazë në vitin paraardhës), është tejkaluar jostabiliteti financiar e komunës..

Njësia organizative për çështje financiare	5 ditë nga plotësimi i kushteve për tejkalimin e gjendjes
Kryetari i komunës	3 ditë nga marrja e njoftimit nga Njësia

Procesi i përcaktimit dhe tejkalimit të jostabilitetit financiar të komunës zbatohet në 5 hapat, dhe që:

- 1 **HAPI**
Monitorimi i gjendjes financiare të komunës;
- 2 **HAPI**
Shfaqja e jostabilitetit financiar në komunë;
- 3 **HAPI**
Njoftim për shfaqjen e jostabilitetit financiar;
- 4 **HAPI**
Miratimi dhe zbatimi i një plani masash për tejkalimin e jostabilitetit financiar;
- 5 **HAPI**
Tejkalimi i jostabilitetit financiar.

Në secilin prej këtyre hapave, brenda afateve të përcaktuara me ligj, përcaktohen një sërë aktiviteteve sipas të cilave duhet të veprojnë komuna, të cilat janë objekt i shtjellimit më të detajuar në tekstin e mëposhtëm.

1

HAPI

MONITORIMI I GJENDJES FINANCIARE TË KOMUNËS

Analiza dhe monitorimi i situatës financiare u shpjegua më parë në pikën nr. 1 të këtij manuali. Këtu thjesht do të theksojmë nevojën e monitorimit të vazhdueshëm mujor të likuiditetit të komunës dhe një analizë më të detajuar të gjendjes financiare të komunës në lidhje me hyrjet dhe daljet e fondeve nga llogaritë e komunës dhe gjendjen e kërkesave dhe detyrave të komunës si dokumentacione shoqëruese për raportet financiare periodike të rregulluara nga Ligji për financimin e NJVL-ve. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për zbulimin në kohë të situatave që do të rezultojnë në prishjen e stabilitetit financiar të komunës dhe që përfundimisht do të nënkuptojnë plotësimin e kushteve ligjore për shpalljen e jostabilitetit financiar.

Gjithashtu, në shtojcën 1 të Manualit, përmes një shembulli praktik, është paraqitur analiza e gjendjes financiare të komunës duke përdorur treguesit për monitorim.

2

HAPI

SHFAQJA E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS

Përgjigja e pyetjes “kur ndodh jostabiliteti financiar i komunës” gjendet pikërisht në këtë hap.

Sipas Ligjit për ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit për Financimin e NJVL-ve (“Fletorja Zyrtare e RMV 173” Nr. 173/22), jostabiliteti financiar i komunës ndodh nëse komuna përmbush vazhdimisht një nga dy kushtet e mëposhtme për një periudhë prej 6 muajsh:

Llogaria në komunë është bllokuar më gjatë se gjashtë muaj; ose

Në një periudhë gjashtëmujore, në vazhdimësi çdo muaj, me gjendjen në fund të muajit, shuma totale e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë kalon 60% të të hyrave të realizuara të buxhetit bazë të komunës në vitin paraprak.

Shënim:

Nëse një nga dy kushtet plotësohet, jostabiliteti financiar i komunës ndodh në ditën e pestë (5) të muajit pasardhës.

Dita e shfaqjes së jostabilitetit financiar është një përcaktues i rëndësishëm i të gjithë aktiviteteve të ardhshme të komunës lidhur me menaxhimin e procesit të jostabilitetit financiar të komunës.

Shënoni datën e shfaqjes së jostabilitetit financiar të komunës

Analiza e gjendjes financiare të komunës dhe përcaktimi i plotësimit të kushteve për jostabilitetin financiar bazohet në gjendjen financiare të komunës e regjistruar në fund të muajit. Prandaj rekomandohet që analiza të bëhet menjëherë pas përfundimit të muajit, pra nga 1. deri më 3. të muajit, sepse ligji parashikon që nëse plotësohet një nga kushtet, do të konsiderohet se nga data 5 e muajit pasardhës komuna është në jostabilitet financiar dhe duhet t'i harmonizojë aktivitetet e saj në përputhje me dispozitat që përcaktojnë këtë gjendje.

Dmth nëse komuna sipas evidencës së saj të datës 31.01.2022 konstaton se ka plotësuar një nga kushtet për jostabilitet financiar, p.sh. llogaria e komunës është bllokuar vazhdimisht për 6 muaj (nga gushti 2021 deri më janar 2022) ose në vazhdimësi për gjashtë muaj

rresht (gusht, shtator, tetor, nëntor dhe dhjetor 2021, si dhe janar 2022) detyrimet e papaguara mbi 60 ditë tejkalojnë 60% e të ardhurave të realizuara në bazë të buxhetit të komunës në vitin paraprak, atëherë duke filluar nga data 05.02.2022 konsiderohet se komuna është në jostabilitet financiar.

Ministria e Financave monitoron vazhdimisht në baza mujore gjendjen e komunave lidhur me përmbushjen e kushteve për jostabilitet financiar dhe për këtë informon inspektimin financiar. Inspeksioni Financiar ndërmerr aktivitete, në pajtim me Ligjin për Inspektimin Financiar në Sektorin Publik, ndaj atyre komunave që nuk kanë vepruar në përputhje me dispozitat e Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale, gjegjësisht nuk kanë deklaruar jostabilitet financiar të komunës dhe nuk respektohen afatet sipas Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale.

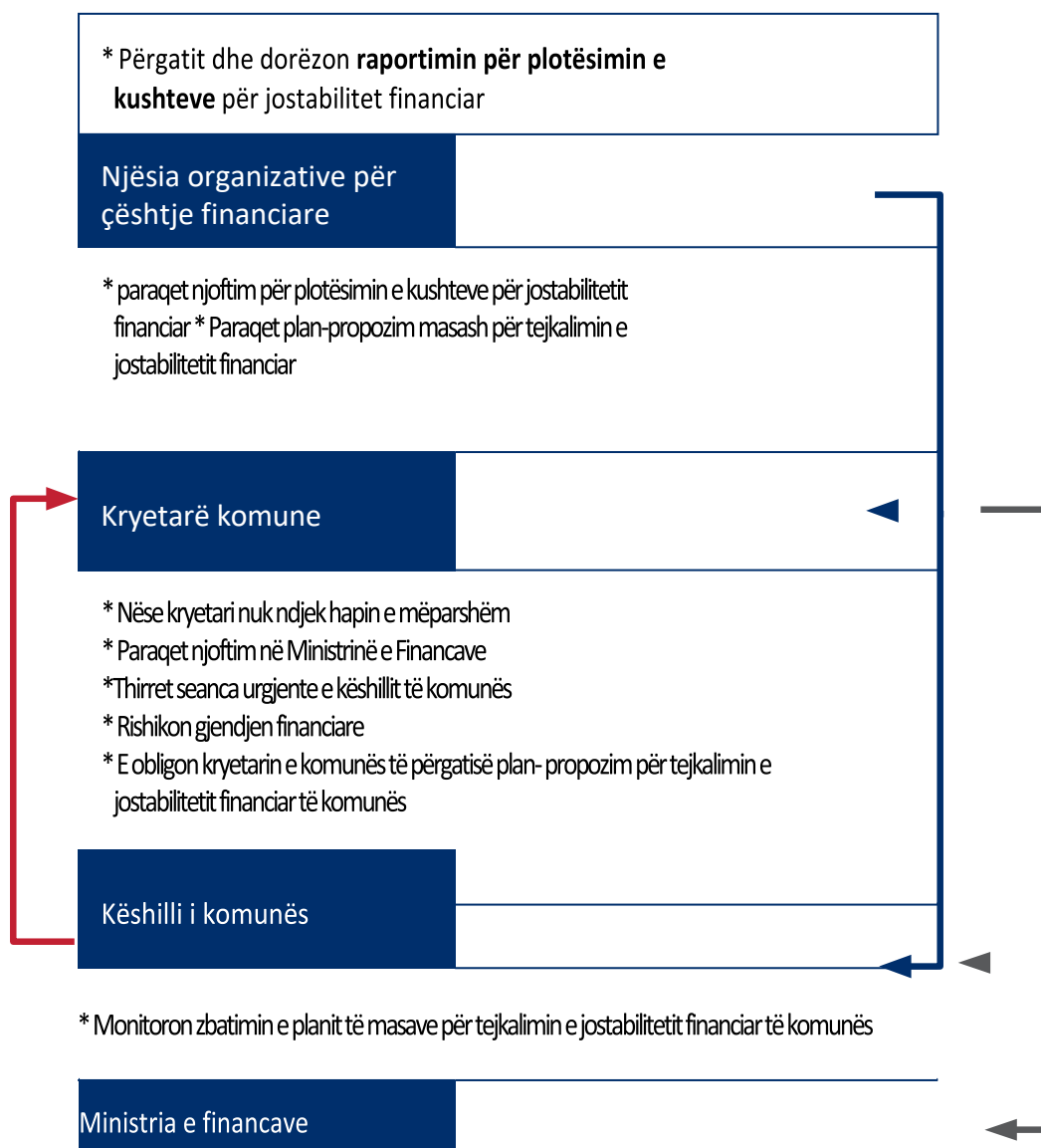
Indikacion: Ligji parasheh gjobë në shumë prej 400 euro deri në 500 euro në denarë, e cila do t'i shqiptohet kryetarit të komunës nëse nuk e njofton këshillin komun dhe Ministrinë e Financave për të përmbushur një nga kushtet për kryerjen e jostabilitetit financiar të komunës.

3

HAPI

NJOFTIM PËR SHFAQJEN E JOSTABILITETIT FINANCIAR

Njoftimi për plotësimin e kushteve për jostabilitet financiare të komunës dhe përcaktimi i masave për tejkalimin e situatës është një proces i mëpasshëm që nis nga njësia organizative për çështjet financiare, përmes kryetarit të komunës dhe deri te këshilli i komunës. Qëllimi përfundimtar i këtij procesi është njoftimi i Ministrisë së Financave.

Pasi njësia organizative për çështje financiare konstaton se komuna plotëson një nga kushtet për shfaqjen e jostabilitetit financiar, njofton kryetarin dhe këshillin e komunës brenda 3 ditëve nga paraqitja e jostabilitetit financiar. Për këtë, ai përgatit një njoftim me shkrim në të cilin tregohen arsyet, përkatësisht kushti që është plotësuar për shpalljen e jostabilitetit financiar dhe datën nga e cila ndodh jostabiliteti financiar i komunës. Data e këtij njoftimi është gjithashtu një datë domethënëse për detyrimet e mëtejshme të palëve të tjera të interesuara në proces (kryetari dhe këshilli i komunës).

Bazuar në njoftimin e marrë nga njësia organizative për çështje financiare, kryetari i komunës, brenda 3 ditëve nga dita e njoftimit, njofton me shkrim këshillin e komunës dhe Ministrinë e Financave për plotësimin e kushteve për shfaqjen e jostabilitetit financiar të komunës dhe për datën kur ka ndodhur (shih Shtojcën 2 të Manualit).

Pyetje:

Çfarë ndodh nëse kryetari nuk informon këshillin e komunës dhe Ministrinë e Financave për jostabilitetin financiar të komunës?

Përgjigje:

Ligji për Ndryshimet dhe Plotësimet në Ligjin e Financimit të NJVL-ve ("Gazeta Zyrtare e RMV" nr. 173/22) parashikon që këtë detyrim ta marrë përsipër këshilli i komunës.

Gjegjësisht, nëse kryetari i komunës nuk e njofton këshillin e komunës dhe Ministrinë e Financave për plotësimin e kushteve për paraqitjen e jostabilitetit financiar të komunës brenda afateve të përcaktuara me ligj, atëherë këshilli i komunës në pajtim me njoftimin e pranuar më parë nga njësia organizative për çështje financiare - me qëllim të plotësimit të kushteve për paraqitjen e jostabilitetit financiar, komuna ndërmerr këto aktivitete:

1. Njofton **Ministrinë e Financave për plotësimin e kushteve për shfaqjen e jostabilitetit financiar Komuna brenda 3 ditëve** nga marrja e njoftimit nga njësia organizative për çështje financiare;
2. **Thirret një mbledhjeje urgjente të këshilli të komunës** ku shqyrtohet gjendja financiare e komunës;
3. **E detyron kryetarin e komunës që brenda 9 ditëve** nga dita e takimit në të cilën është shqyrtuar gjendja financiare e komunës, të përgatisë dhe t'i paraqesë këshillit **një plan-projekt për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar**;
4. Plan-propozimi për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar shqyrtohet nga kryetari i komunës dhe **brenda pesë ditëve miratohet plani për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komunë.**

Më tej, kryetari dhe njësia organizative për çështje financiare shqyrtojnë në detaje gjendjen financiare të komunës dhe i qasen përgatitjes së plan-propozimit të masave për tejkalimin e situatës, si dhe përcaktimin e planit të veprimit për zbatimin e tyre

Plan-propozimi për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar (shih Shtojcën 3 të dokumentit) kryetari i komunës i paraqet për shqyrtim këshillit komunal **brenda 15 ditëve nga dita e shfaqjes së jostabilitetit financiar të komunës.**

4

HAPI

**MIRATIMI DHE
ZBATIMI I PLANIT
TË MASAVE PËR
TEJKALIMIN
E JOSTABILITETIT
FINANCIAR**

Këshilli i komunës shqyrton gjendjen financiare të komunës dhe planin e propozuar për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të paraqitur nga kryetari i komunës dhe në afat **prej pesë ditësh miraton planin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës** (shembull i planit për masat jepen në Shtojcën 4 të Manualit).

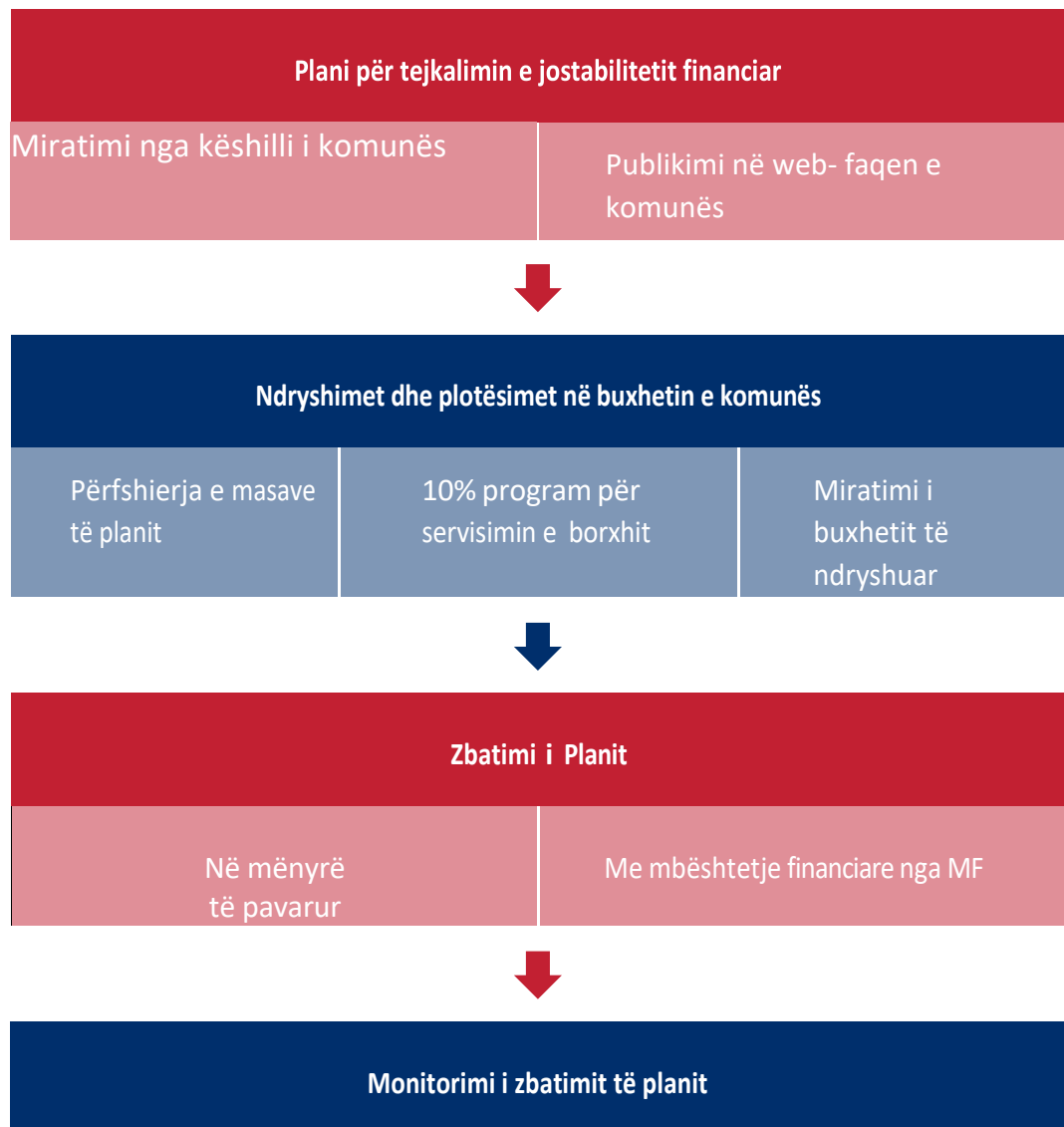
Komuna dorëzon Ministrisë së Financave planin e masave të miratuara për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës brenda 3 ditëve nga miratimi i tij.

Plani i masave të miratuara për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës **duhet të publikohet në faqen e internetit të komunës në një vend të dukshëm** dhe në një format qartësisht të kuptueshëm.

Me qëllim të krijimit të kushteve për zbatimin e masave dhe aktiviteteve në shtrirjen dhe afatet e përcaktuara me planin e miratuar të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, njësia organizative

për çështje financiare, në bashkëpunim me kryetarin e komunës dhe njësitë e tjera përkatëse në komunë, përgatit propozime për ndryshime dhe shtesa në buxhetin e komunës. Përgatitja e amendamenteve në buxhetin e komunës duhet të zgjasë më pak se 2 javë, sepse kryetari ka

detyrim ligjor që **propozimin e buxhetit të amenduar komunal** t'ia paraqesë këshillit komunal për shqyrtim dhe miratim **brenda 15 ditëve nga dita e miratimit të planit** të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar.

LAJMERIM I RËNDESISHËM:

Me ndryshimet dhe plotësimet e propozuara në buxhetin e komunës (ribalancim) apo me buxhetin e komunës, duhet të futet një program i ri i veçantë për shlyerjen e detyrimeve të papaguara dhe të papaguara ndaj kreditorëve. Bazuar në raportet e fundit tremujore të komunës të dorëzuara në Ministrinë e Financave para shfaqjes së jostabilitetit financiar të komunës, komuna ka detyrimin të ndajë fonde për këtë program të veçantë në shumën prej së paku 10% të shumës së detyrimeve të papaguara dhe të huazuara të paraqitura në raportin tremujor kumulativ për detyrimet e papaguara të prapambetura (formulari K2).

Këshilli i komunës ka afat tepër të shkurtër kohor për të miratuar ndryshimet dhe plotësimet në buxhetin e komunës, të dorëzuar nga kryetari i komunës. Komuna ia paraqet Ministrisë së Financave buxhetin e komunës, ndryshimet dhe shtesat në buxhet dhe pas ngarkimit të tij në thesarin e Ministrisë së Financave, komuna fillon zbatimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Ministria e Financave monitoron zbatimin e programit të posaçëm për shlyerjen e detyrimeve dhe të papaguara dhe të huazuara nëpërmjet monitorimit

të drejtpërdrejtë të këtij programi të veçantë, Ministria monitoron edhe zbatimin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar.

Nëse ndryshimet dhe shtesat në buxhetin e komunës (ribalancin) ose buxhetin e komunës nuk përgatiten në përputhje me dispozitat ligjore, atëherë Ministria e Financave nuk e ngarkon buxhetin/ribalancin e komunës në sistemin e thesarit dhe komuna nuk mund të fillojë zbatimin e planit. Në atë rast, Ministria njofton komunën, e cila duhet për kohë të shkurtë të korrigjojë buxhetin/ribalancin e komunës dhe ta ridorëzojë për ngarkim në thesarin e Ministrisë.

Gjatë zbatimit të planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, funksionimi i përgjithshëm financiar i komunës synon përmbushjen e aktiviteteve dhe masave të përcaktuara në plan. Njësia organizative për çështje financiare dhe kryetari i komunës zbatojnë dhe monitorojnë në mënyrë aktive zbatimin e planit. Komuna mund të planifikojë zbatimin e masave nga plani duke shfrytëzuar burimet e veta (burimet financiare, detyrimet e riprogramimit etj.) ose duke përdorur mjete financiare nga Ministria e financave nëpërmjet njërit prej instrumenteve të financimit për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, të cilat janë përshkruar në një pikë të veçantë të këtij manuali.

Pas përfundimit të çdo muaji të zbatimit të planit të masave, njësi organizative për çështjet financiare përgatit një raport të detajuar për shkallën e realizimit të secilës prej masave të parashikuara, i cili raporton, pasi që miratohet dhe nënshkruhet nga kryetari i komunës, i paraqitet këshillit të komunës dhe Ministrisë së Financave. Raporti për zbatimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës dorëzohet në vazhdimësi një herë në muaj për aq kohë sa zgjat jostabiliteti financiar i komunës.

5

HAPI

TEJKALIMI I JOSTABILITETIT FINANCIAR

Komuna konsiderohet se ka tejkaluar jostabilitetin financiar nëse i plotëson dy kushtet e mëposhtme:

1. Llogaria e komunës është debllokuar;
2. Shuma totale e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë nuk tejkalon 60% të të ardhurave të realizuara të buxhetit themelor të komunës në vitin paraprak.

Indikacion: Ligji për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit për Financimin e NJVL-ve ("Fletorja Zyrtare e RMV" nr. 173/22) parashikon dispozita kalimtare në lidhje me zbatimin e kushtit të dytë që do të zbatohet në vitin 2022, pra në vitin 2023. dhe se:

Në **vitin 2022**, shuma totale e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë nuk duhet të tejkalojë 80% të të hyrave të realizuara të buxhetit themelor të komunës në vitin paraprak;

Në **vitin 2023**, shuma totale e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë nuk duhet të kalojë 70% të të hyrave të realizuara të buxhetit bazë të komunës në vitin paraprak.

Sapo plotësohen të dyja kushtet, njësia organizative për çështjet financiare, brenda 5 ditëve nga dita e plotësimit të kushteve, njofton me shkrim kryetarin e komunës për përfundimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Nga ana tjetër, kryetari i komunës, brenda 3 ditëve nga njoftimi i marrë nga njësia organizative, njofton këshillin e komunës dhe Ministrinë e Financave për përfundimin e jostabilitetit financiar të komunës dhe rikthimin në funksionimin e saj normal.

TEJKALIMI I JOSTABILITETI FINANCIAR

Pas zhblllokimit të llogarisë së komunës ose zvogëlimit të përqindjes së detyrimeve të papaguara më të vjetra se 60 ditë (> 60% e totalit të të ardhurave të realizuara të buxhetit themelor në vitin paraprak), jostabiliteti financiar i komunës është tejkaluar.

Njësia organizative
për çështje
financiare

raporton te
kryetari i komunës

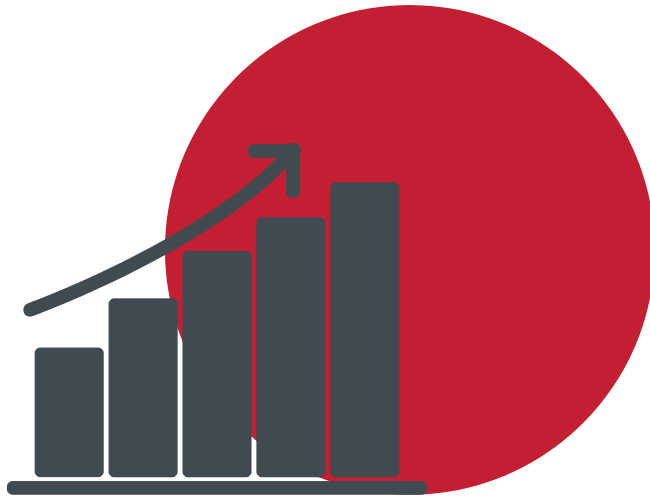

Kryetari njofton
këshillin e
komunës

kryetari i
komunës njofton
Ministrinë e
Financave

3

PLANI I MASAVE PËR TEJKALIMIN E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS

Në periudhën e jostabilitetit financiar të komunës, ligji parashikon disa masa dhe aktivitete që kufizojnë të drejtat dhe detyrimet e kryetarit të komunës dhe të cilat synojnë të minimizojnë mundësinë që komuna të gjenerojë detyrime të reja që do ta përkeqësonin më tej gjendjen financiare.

Kryetari i komunës nga dita e themelimit të jostabilitetit financiar të komunës nuk guxon të:

- ✓ fillojë projekte të reja kapitale dhe investime të financuara nga të ardhurat vetanake të komunës;
- ✓ sjellë ndryshime dhe plotësime në planin vjetor për prokurim publik;
- ✓ themelojë ndërmarrje publike, shoqëri tregtare dhe institucione publike;
- ✓ fillojë një procedurë për punësime të reja dhe avancime të punonjësve ekzistues, si dhe punësimin e personave të rinj; dhe
- ✓ të vendosë për zgjedhjen e ofertuesit më të favorshëm për të gjitha procedurat e iniciuara të prokurimit publik, me përjashtim të procedurave të prokurimit publik për të cilat janë siguruar mjete financiare nga buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës është instrument që drejton komuna përmes procesit të menaxhimit të krizës financiare (shih Shtojcën 4 në Manual).

Synimi primar i planit është të sigurojë që komuna të kthehet në gjendjen e mirë financiare brenda periudhës së përcaktuar me ligj prej 6 muajsh.

Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiare të komunës përgatitet nga njësia organizative për çështje financiare dhe miratohet nga kryetari i komunës. Përgatitja e planit është një proces konsultativ në të cilin marrin pjesë strukturat drejtuese të komunës, njësitë organizative përkatëse në komunë dhe furnitorët dhe kreditorët kryesorë të komunës. Të gjitha propozimet e mira nga ky proces konsultativ që cilët do të ofrojnë një zgjidhje gjithëpërfshirëse situatës negative financiare të komunës duhet të shqyrtohen dhe të merren parasysh gjatë përgatitjes së planit.

Synimi kryesor i planit për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës është që në një periudhë 6 mujore komuna të jetë në gjendje të kryejë rregullisht detyrimet e saj sipas afateve, të zvogëlojë borxhet e papaguara dhe të huazuara, të ofrojë shërbime të rregullta dhe me cilësi të lartë lokale dhe, nëse ka, do të kryejë rregullisht obligimet financiare ndaj shtetit ose ndaj kreditorëve të tjerë financiarë.

Elemente të rekomanduara të planit për masat për tejkalimin e situatës financiare në komuna janë:

Vlerësimi i gjendjes aktuale

1 financiare të komunës

Përmes evidentimit dhe analizës së qartë të problemeve dhe sfidave financiare që ka komuna. Ky vlerësim duhet të ofrojë përgjigje në pyetjet nëse komuna i mbledh mjaftueshëm të ardhurat e saj, nëse ka probleme me shërbimin e detyrimeve aktuale, nëse është në gjendje të financojë detyrimet e saj financiare, nëse ka përdorur mjete nga burime të tjera për pagesën e disa detyrimeve. , nëse ka disa dobësi sistemike dhe cilat janë rreziqet e tyre, cili është kapaciteti institucional i komunës etj.;

2 Përcaktimi i masave efikase financiare

Gjë që do ta kthejë komunën në një gjendje të mirë financiare sa më shpejt. Në këtë pjesë duhet të përcaktohen qëllimet kryesore strategjike të planit dhe mënyrat dhe mjetet për arritjen e atyre synimeve, si: ulja e shpenzimeve joproduktive dhe të panevojshme në nivel minimal, vendosja e kufijve për shpenzime, mbledhja maksimale e të ardhurave, riprogramimi i disa detyrimeve/borxheve, kompensimi i disa detyrimeve dhe kërkesave, sigurimi i burimeve reale shtesë të të ardhurave në baza tjera (shitje pasurie ose pasurie) etj.

3 Përcaktimi i burimeve të brendshme dhe të jashtme

E nevojshme për zbatimin e masave financiare. Identifikimi i aktiviteteve që duhet të ndërmerr komuna me kapacitetet e saj administrative dhe teknike në dispozicion, përcaktimi i veprimeve që duhet të ndërmerren nga aktorë të jashtëm (banka, kreditorë, avokatë, ndërmjetës etj.), si dhe përcaktimi i kohës. një kuadër për realizimin e tyre është një faktor kyç për zbatimin e masave financiare nga plani;

4 Rreziqet lidhur me zbatimin e planit

Rreziqet lidhen kryesisht me menaxhimin dhe administrimin financiar, disiplinën financiare dhe monitorimin dhe raportimin. Për të zbutur efektet e rreziqeve të mundshme, rekomandohet që plani të përmbajë gjithashtu një matricë rreziku në të cilën do të specifikohen masat adekuate për **parandalimin e secilit prej rreziqeve të zbuluara**. Rreziqet e mundshme në procesin e tejkalimit të jostabilitetit financiar të komunës mund të përfshijnë:

Mungesë të mbështetjes politike apo administrative për masat dhe aktivitetet e identifikuar për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës;

Vazhdimi i arkëtimit të dobët të të ardhurave, krahasuar me rritjen e detyrimeve;

Kontroll joefikas i kufijve dhe kufizimeve të përcaktuara të shpenzimeve dhe moszbatimi i iniciativave për rritjen e të ardhurave;

Sistemet joadekuate të delegimit që ndikojnë në menaxhimin, administrimin dhe efikasitetin operacional;

Kontrolla të brendshme joadekuate.

Gjithashtu, plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës duhet të evidentojë në mënyrë **specifike sasinë e mbështetjes financiare që komuna planifikon të ofrojë nga Ministria e Financave**, përmes njërit prej instrumenteve financuese për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, nëse komuna vendos të përdorë ndonjë nga instrumentet e ofruara nga Ministria e Financave.

Edhe pse qëllimi primar i planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës është afatshkurtër dhe ka për qëllim plotësimin e kushteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar, megjithatë, plani mund të ofrojë edhe masa që në afat të gjatë do të tregojnë problemet dhe sfidat e akumuluar dhe të shpalosura dhe do të siguronin stabilizimin e plotë të gjendjes financiare të komunës dhe qëndrueshmërinë e saj në të ardhmen.

Ky tipar afatgjatë i planit të masave për të kapërcyer jostabilitetin financiar të komunës njihet në fakt dhe në ndryshimet në ligjin për financimin e NJQV-ve, për komunat të cilat janë në gjendje të jostabilitetit financiar përshkruajnë detyrimin për krijimin e një programi të veçantë në buxhetin e komunës, ekskluzivisht për shlyerjen e obligimeve të papaguara dhe të huazuara.

Prandaj, në planin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, është e nevojshme të tregohet projeksioni vjetor i fondeve të këtij programi, i cili nuk duhet të jetë më pak se 10% e shumës së detyrimeve të paraqitura dhe të papaguara në raportet e fundit periodike tremujore.

Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës është bazë për përgatitjen e ndryshimeve dhe shtesave në buxhetin e komunës në kushtet e jostabilitetit financiar të komunës.

Ministria e financave ndjek realizimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komuna në bazë të raporeteve mujore për zbatimin e planit të paraqitura nga komuna, por edhe drejtpërdrejt nëpërmjet monitorimit të programit të posaçëm buxhetor për shlyerjen e detyrimeve të paguara dhe të huazuara. Nëse fondet e parashikuara në programin për shlyerjen e detyrimeve të papaguara dhe të huazuara nuk janë realizuar plotësisht në vitin aktual për shumën e fondeve të përealizuara, shuma

e programit për vitin pasardhës rritet. Në këtë mënyrë kufizohet/zvogëlohet mundësia e komunës për të gjeneruar detyrime të reja dhe në terma afatgjatë forcohet gjendja financiare e komunës.

Lidhja ndërmjet planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës dhe ndryshimeve dhe plotësimeve në buxhetin e komunës

Në rast se ka mospërputhje kohore ndërmjet masave dhe aktiviteteve që kanë pasoja financiare në buxhetin e komunës, të propozuara me planin për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, me vitin aktual të cilit i referohet buxheti i komunës, atëherë me ndryshimet dhe plotësimet në buxhetin e komunës duhet të mbulojnë vetëm masat që pritet të zbatohen deri në fund të vitit kalendarik në të cilin referohet dhe buxheti. Masat e tjera do të duhet të mbulohen nga buxheti i komunës për vitin e ardhshëm kalendarik. Gjatë leximit të buxhetit të komunës për vitin e ardhshëm financiar, Ministria e Financave do të kontrollojë në mënyrë të detajuar zbatimin e planit të masave në vitin paraardhës dhe masat e planifikuara për vitin e ri fiskal.

Nëse ka mospërputhje ndërmjet të dhënave nga plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës dhe buxhetit të realizuar të komunës nga viti paraprak dhe buxhetit të dorëzuar të komunës për vitin aktual, atëherë buxheti i komunës nuk do të ngarkohet në thesarin e Ministrisë për financa.

Nëse komuna **nuk arrin të tejkalojë jostabilitetin financiar** dhe të rikthejë gjendjen e favorshme financiare brenda 6 muajve (periudha maksimale e përcaktuar me ligj) duke zbatuar masat nga plani për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, atëherë këshilli i komunës, me propozim të kryetarit të komunës miraton planin e ri të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar për një periudhë gjashtëmujore. Ligji parashikon që procedura për tejkalimin e jostabilitetit financiar mund të kryhet vetëm për një periudhë shtesë prej gjashtë muajsh.

4

INSTRUMENTET PËR SIGURIMIN E FONDEVE PËR TEJKALIMIN E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS

Sigurimi i mjeteve financiare për pagesën e borxheve të akumuluar dhe njëkohësisht realizimi i pandërprerë i të gjitha aktiviteteve aktuale dhe kompetencave të deleguara ligjërisht është sfidë e madhe për komunën e cila është në krizë financiare. Kjo sfidë është edhe më e theksuar kur ndodh jostabiliteti financiar i komunës.

Me Ligjin për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit të Financimit të NJVL-ve ("Gazeta Zyrtare e RMV" nr. 173/22), neni i ri 41-a, si një nga masat për të kapërcyer jostabilitetin financiar të komunës, thekson mundësinë e re për komunën të sigurojë burime financiare përmes Ministrisë së Financave për shlyerjen e obligimeve të papaguara dhe të huazuara dhe në këtë mënyrë të kapërcejë jostabilitetin e saj financiar.

Siç u theksua, shfrytëzimi i kësaj mundësie duhet të paralajmërohet më herët gjatë fazës përgatitore të planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Ligji parasheh tre instrumente për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, të cilat financohen nga Ministria e Financave, përkatësisht:

1 Kredi e kushtëzuar (stand by)

Nje instrument përmes së cilës komuna mund të sigurojë kredi afatgjatë nëpërmjet Ministrisë së financave, me kohëzgjatë maksimale 10 (dhjetë) vjet dhe shpagim vjetor i barabartë në këstet pas kredisë. Shlyerja në kredia kryhet në llogarinë e Ministrisë së financave;

2 obligacioni komunal pa interes

Një instrument që mbulon emetimin e një obligacioni komunal pa interes nga komuna për një blerës të njohur - Ministrinë e Financave. Afati i maturimit të obligacionit zgjatë dhjetë vjet, dhe principali do të shlyhet me këste të barabarta vjetore me shpenzimet e Ministrisë së Financave. Obligacioni komunal pa interes emetohet nga komuna pas një akti të miratuar më parë për miratimin e emetimit të letrave me vlerë nga Komisioni i Letrave me Vlerë.

3 Obligacion strukturor

Instrument që mbulon emetimin e një obligacioni strukturor nga Ministria e Financave me kërkesë të komunës, me afat maturimi deri në dhjetë vjet, ku komuna është e detyruar të paguajë çdo vit këste të barabarta vjetore me shpenzimet e Ministrisë së Financave. Për lëshimin e

obligacionit strukturor, Ministria e Financave përgatit një prospekt në përputhje me legjislacionin për letrat me vlerë. Ky instrument mund të përdoret për shlyerjen e obligimeve ndaj administratës për të ardhurat publike dhe për shlyerjen e detyrimeve tjera publike nga komuna.

Të dy obligacionet, obligacionet komunale pa interes dhe ato strukturore, janë të listuara në tregun sekondar të letrave me vlerë. Përveç kësaj, emetimi, tregtimi dhe aplikimi i obligacioneve komunale pa interes dhe obligacioneve strukturore rregullohen nga Ligji për letrat me vlerë.

Tre instrumentet e sipërpërmendura për financimin e jostabilitetit financiar të komunës paraqesin huamarrje afatgjatë të komunës, e cila realizohet përmes lidhjes së një marrëveshjeje ndërmjet Ministrisë së Financave dhe Komuna, e cila rregullon të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella nga huamarrja afatgjatë e komunës për sigurimin e burimeve financiare nëpërmjet përdorimit të njërit prej tre instrumenteve për financimin e jostabilitetit financiar të komunës.

KUR KOMUNA MERR KREDI PËR PËRDORIMIN E NDOJË PREJ TRE INSTRUMENTEVE PËR SIGURIMIN E MJETEVE PËR TEJKALIMIN E JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS NUK ZBATOHEJ PROCEDURA PËR HUAMARRJEN E KOMUNAVE TË RREGULLUAR NGA LIGJI PËR BORXHIN PUBLIK.

KUFIZIMET E HUAMARRJES SË NJVL TË PARAPARA NË NENIN 18 (paragrafi 3), NENIN 19 DHE NENIN 20 NGA LIGJI PËR FINANCIMIN E NJQL NUK ZBATOHEN KUR KOMUNA ËSHTË DEPOZITAR ME NJËRËN NGA KËTO INSTRUMENTE.

Obligimet e komunave që përdorin fondet në bazë të tre instrumenteve për financimin e tejkalimit të jostabilitetit financiar të komunës nuk i nënshtrohen llogaritjes së kapacitetit të lirë për huamarrje të mundshme të komunave në të ardhmen.

Nëse komuna, përfituese e fondeve në bazë të tre instrumenteve për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e jostabilitetit financiar, nuk i shlyen detyrimet e saj në kohën e duhur, ndaj Ministrisë së Financave, Ministria e Financave, për mbledhjen e kërkesave

te këtyre detyrimeve, ka të drejtë të mbajë një pjesë të subvencioneve të TVSH-së që duhet t'i shpërndahen komunës, deri në shumën e kërkuar për arkëtimin e kërkesës.

Komunës, si përfitues së mjeteve në bazë të tre instrumenteve për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e jostabilitetit financiar, e cila do të vonohet me shlyerjen e anuitetit brenda një periudhe më të gjatë se 15 ditë, do t'i detyrohet e gjithë shuma e borxhit.

Shuma e mbështetjes financiare që mund të merr komuna përmes Ministrisë së Financave sipas ndonjë prej instrumenteve të listuara nuk mund të kalojë **50% të vlerës së buxhetit themelor të realizuar të komunës në vitin paraprak fiskal.**

Procedura e përdorimit të instrumenteve për sigurimin e mjeteve financiare nga Ministria e Financave

1

HAPI

VENDIM PËR QËLLIM PËR PËRDORIM TË NJËRIT NGA INSTRUMENTET

Procedura për huamarrje afatgjatë të komunës me qëllim shfrytëzimin e tri instrumenteve për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e jostabilitetit financiar të komunës fillon me miratimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës dhe në bazë të këtij vendimi për synimin për përdorimin e njërit nga instrumentet financuese për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës nga këshilli i komunës.

Vendimi për synimin për të përdorur një nga instrumentet financuese për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës duhet të përmbajë domosdoshmërisht të dhëna për sasinë e burimeve të nevojshme financiare që komuna do të përdorë për financimin e jostabilitetit financiar (shih Shtojcën 5 të dokumentit).

2

HAPI

**DORËZIMI I
KËRKESËS PËR
PËRDORIM TË NJËRIT
NGA INSTRUMENTET**

Komuna në afat prej **3 (tre) ditësh** nga marrja e vendimit për qëllimin, dorëzon kërkesë te Ministria e Financave për përdorimin e instrumenteve për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e jostabilitetit financiar (një mostër është dhënë në Shtojcën 6 të manualit). Kërkesa nënshkruhet nga kryetari i komunës dhe kërkesës i paraqitet dokumentacioni i mëposhtëm:

Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës;

Vendimi i qëllimit për të përdorur një nga tre instrumentet (në original).

3

HAPI

**NJOFTIM PËR
MIRATIMIN E
PËRDORIMIT TË
INSTRUMENTIT**

Ministria e Financave shqyrton kërkesën e paraqitur nga komuna për përdorimin e instrumenteve për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e jostabilitetit financiar dhe dhe **në afat prej 20 ditësh nga dita e pranimit të saj**, e njofton komunën

për mundësinë dhe kushtet për shfrytëzimin e një nga instrumentet. Komuna nuk mund të vendosë në mënyrë të pavarur se cilin nga tre instrumentet preferon të përdorë. Ky vendim është marrë nga Ministria e Financave.

4

HAPI

**MIRATIMI I
HUAZIMIT PËRMES
PËRDORIMIT TË NJËRIT
NGA TRE
INSTRUMENTET
PËR SIGURIMIN E
MJETEVE FINANCIARE PËR
FINANCIMIN
E JOSTABILITETIT
FINANCIAR PËR
KOMUNAT NGA QEVERIA
E RMV-SË**

Ministria e Financave i dorëzon për miratim Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut një projekt-kontratë me të cilën rregullohen të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella të huamarrjes afatgjatë të komunës për sigurimin e burimeve financiare përmes përdorimit të njërit nga tre instrumentet për financimin e jostabilitetit financiar të komunës, si dhe propozim vendimi për huamarrjen afatgjatë të komunës për të siguruar burime financiare nëpërmjet përdorimit të njërit prej tre instrumenteve për financimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Qeveria shqyrton dhe miraton projekt-marrëveshjen për huamarrjen afatgjatë të komunës për sigurimin e burimeve financiare nëpërmjet përdorimit të një kredie të kushtëzuar/obligacioni komunës pa interes/obligacion strukturor për financimin e jostabilitetit financiar të komunës dhe miraton projektvendimin për huamarrjen afatgjatë të komunës për sigurimin e burimeve financiare duke përdorur një nga tre instrumentet për financimin e jostabilitetit financiar të komunës.

6

HAPI

NËNSHKRIMI I MARRËVESHJE S PËR HUAMARRJE

Komuna dhe Ministria e Financave, sipas vendimit të Qeverisë së RMV, lidhin një marrëveshje që rregullon të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella nga huamarrja afatgjatë për sigurimin e burimeve financiare përmes përdorimit të njërit prej instrumenteve për financimin e jostabilitetit financiar të komunës. Marrëveshja miratohet nga Qeveria e RMV dhe nënshkruhet nga kryetari i komunës dhe ministri i financave në afat prej tre muajsh.

Teksti i marrëveshjes së huamarrjes është gjithashtu subjekt i miratimit të ndërsjellë nga komuna dhe Ministria e Financave.

Marrëveshja e huamarrjes rregullon: shumën e mjeteve të miratuara për financimin e jostabilitetit financiar të komunës, llojin e instrumentit financiar, kushtet e huamarrjes (norma e interesit, afati i shlyerjes, periudha e mospagimit), synimi për përdorimin e mjeteve, detyrimet dhe kostot për emetimin e obligacioneve në rast se janë objekt i marrëveshjes, mënyren e veprimit në drejtim të shlyerjes në kohë të detyrimeve sipas marrëveshjes nga komuna, planin e amortizimit, kohëzgjatjen e marrëveshjes, monitorimin e zbatimit të kontratës etj.

7

HAPI

ZBATIMI I MARRËVESHJES PËR HUAMARRJE

Zbatimi i marrëveshjes varet nga lloji i instrumentit për sigurimin e aktiveve financiare i cili është objekt i marrëveshjes së huamarrjes.

Në rastin kur përdoren instrumentet e **kredisë së kushtëzuar dhe obligacioneve komunale pa interes**, atëherë huamarrja parashikon një transferim real të fondeve nga Ministria e Financave drejt komunës, pra realizimi i fondeve të miratuara nga marrëveshja e huamarrjes kryhet nëpërmjet një llogarie për qëllime të veçanta (lloji i llogarisë 789) e hapur

nga komuna brenda llogarisë së vetme të thesarit.

Përmes kësaj llogarie të dedikuar, komuna realizon të gjitha pagesat dhe arkëtimet që janë objekt i marrëveshjes së huamarrjes.

Për shfrytëzimin e mjeteve nga kontrata, komuna paraqet kërkesë në Ministrinë e Financave. Ministria e Financave ia kalon fondet komunës brenda 3 ditëve pune nga marrja e kërkesës në llogarinë speciale të hapur nga komuna. Komuna ka detyrimin që brenda 6 muajve të përdorë fondet, pra të paguajë detyrimet e papaguara të përcaktuara në Shtojcën e kontratës. Nëse një pjesë e mjeteve të transferuara mbeten të pashfrytëzuara, komuna ka për detyrë t'i kthejë ato në llogarinë e Ministrisë së Financave dhe në këtë mënyrë të zvogëlojë borxhin e saj pas huamarrjes në fjalë, gjë që do të rregullohet si duhet në marrëveshjet për të drejtën e komunës për shlyerje të parakohshme të kredisë ose shlyerje të parakohshme të obligacioneve.

Mjetet e akorduara nga marrëveshja e huamarrjes mund të përdoren nga komuna ekskluzivisht për pagesën e detyrimeve të paraqitura në Shtojcën e marrëveshjes (lista e detyrimeve të arritura dhe të papaguara).

Në rast se marrëveshja e huamarrjes i referohet **instrumentit të obligacioneve strukturore**, pastaj mjetet e miratuara

nga marrëveshja e huamarrjes komuna i merr në formë jomateriale, pra si letër me vlerë, d.m.th. obligacion strukturor. Komuna, si mbajtëse e kësaj letre me vlerë, realizimin e saj e realizon nëpërmjet tregut dytësor të letrave me vlerë, në përputhje me kuadrin ligjor që rregullon tregtimin e letrave me vlerë. Mjetet e marra nga tregtimi me obligacionin strukturor përdoren për të niveluar marrëdhëniet borxh-kreditor midis komunës dhe kreditorëve të renditur në Shtojcën e marrëveshjes, d.m.th. listën e detyrimeve të papaguara.

Komuna, si dhe çdo mbajtës tjetër i obligacionit strukturor, mund ta përdorë atë për shlyerjen e detyrimeve ndaj administratës së të ardhurave publike, si dhe për shlyerjen e detyrimeve të tjera publike deri në vlerën nominale të saj.

**FONDET NGA
MARRËVESHJA PËR
HUAMARRJE NUK
DUHET PËRDORUR PËR
PAGESA TË:**

**DETYRIMEVE PËR
PËRFAQËSIM;**

**DETYRIMEVE PËR
PROKURIM TË
MOBILJEVE DHE MJETEVE
(AUTOMJETE TË LEHTA TË
UDHËTARËVE);**

SHPENZIMEVE JO THEMELORE.

Efektimi i fondeve të marra nga shitja e obligacionit strukturor kryhet nëpërmjet një llogarie të posaçme të dedikuar për kreditë (llogaria 789) e hapura nga komuna në llogarinë e vetme të thesarit. Komuna ka për detyrë t'i përdorë këto fonde për shlyerjen e detyrimeve të papaguara të përcaktuara në shtojcën e kontratës brenda 6 muajve.

8

HAPI

**NJOFTIM PËR
ZBATIMIN E
MARRËVESHJES SË
HUAMARRJES**

Pas përfundimit të çdo muaji të zbatimit të marrëveshjes së huamarrjes, dhe në përputhje me planin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, njësia organizative për çështjet financiare përgatiti një raport për shkallën e realizimit të secilës prej masave të parashikuara, duke përfshirë informacionin për përdorimin e mjeteve të marra nga instrumenti për financimin e jostabilitetit financiar të komunës. Raporti, i miratuar dhe i nënshkruar nga kryetari i komunës, i dorëzohet këshillit të komunës dhe Ministrisë së Financave. Raporti i zbatimit dorëzohet në vazhdimësi për aq kohë sa zgjat jostabilitetit financiar i komunës.

5

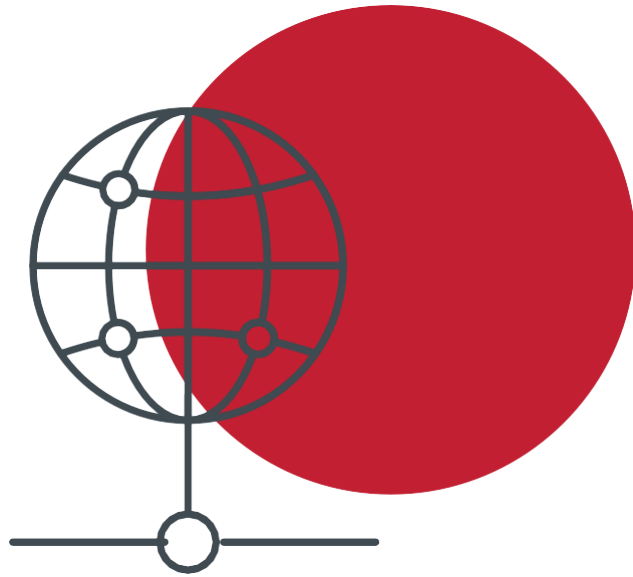

KALENDARI I AKTIVITETEVE NË KUSHTET TË JOSTABILITETIT FINANCIAR TË KOMUNËS

R.b	Veprimtari/dokument	Subjekti përgjegjës	Afati
1	Njoftim për kryetarin e komunës për përmbushje të kushtet për jostabilitetit financiar të komunës	Njësia organizative (NJO) për çështjet financiare	3 ditë nga shfaqja e jostabilitetit financiar
2	Shfaqja e jostabilitetit financiar të komunës	Komuna	5 ditë nga muaji vijues
3	Njoftim për këshillin e komunës dhe për Ministrinë e financave rreth shfaqjes së jostabilitetit financiar të komunës	Kryetari i komunës	3 ditë pas marrjes së njoftimit nga NJO për çështjet financiare
4	Dorëzimi i plan propozimit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar deri te këshilli i komunës	Kryetari i komunës	15 ditë pas shfaqjes të jostabilitetit financiar
Aleternativë			
2a	Njoftim te Ministria e Financave për shfaqjen e jostabilitetit fianciar në komunë	Këshilli i komunës	3 ditë pas njoftimit
	Sesioni në këshillin e komunës	Këshilli i komunës	menjëherë (zakonisht 3 ditë)
3a	Dorëzimi i planit- propozim të masave për tejkalimin jostabilitetit finciar të komunës deri te Keshilli i komunës	Kryetari i komunës	9 ditë pas seancës në Keshill
5	Miratimi i një plani masash për tejkalimin e jostabilitetit fianciar në komunë	Këshilli i komunës	5 ditë pas planit të propozuar të paraqitur nga kryetari i komunës

6	Publikimi i planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar në web-faqen e komunës	Komuna	menjëherë pas adoptimit
7	Dorëzimi i planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komunë deri te Ministria e financave	Komuna	3 ditë pas miratimit të planit
8	Miratimi i ndryshimeve dhe plotësimeve në buxhetin e komunës	Këshilli i komunës	ditë pas miratimit të planit
9	Zbatimi i masave të përcaktuara në Planin për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës	Kryetar i Komunës, NJO për çështje financiare, komuna	6muaj
10	Monitorimi dhe njoftimi për zbatimin e planit	NJO për çështje financiare / Ministria e financave	monitorim i vazhdueshëm/ njoftime mujor në MF
11	Njoftim te kryetari i komunës për përmbushjen e kushteve për tejkalimin e jostabilitetit financiare në komunë	NJO për çështjet financiare	5 ditë pas plotësimit të kushteve
12	Njoftim te këshilli i komunës dhe te ministria e financave për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komunë	Kryetari i komunës	3 ditë pas njoftimit rë marrë nga NJO për çështjet financiare

6

SIGURIMI I MJETEVE PËR FINANCIM TË OBLIGIMEVE TË ARRITURA DHE TË PAPAGUARA

Ndryshimet në Ligjin për Financimin e NJQV-ve (neni 41-b) parashikojnë mundësinë që komunat të ofrojnë fonde për financimin e detyrimeve të papaguara dhe të huazuara, edhe pse ato nuk janë në gjendje të jostabilitetit financiar. Kjo mundësi është me karakter të përkohshëm dhe ka të bëjë vetëm me obligimet e vonuara, ndërsa obligimet e papaguarakomunale sistemin evidentohen në sistemin elektronik për regjistrimin dhe evidentimin deri më **30 shtator 2021**.

Për të siguruar fonde për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara deri më 30 shtator 2021, komunat mund të përdorin instrumentin e **obligacioneve strukturore**.

Kushtet dhe procedura për përdorimin e obligacionit strukturor, si instrument për sigurimin e burimeve financiare, të cilat do të emetoheshin nga Ministria e Financave me kërkesë dhe në dobi të komunës, janë të njëjta si në rastin e sigurimit të fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës (përkohshëm në pikën e mëparshme).

Me përdorimin e obligacionit strukturor për sigurimin e mjeteve për financimin e obligimeve të papaguara dhe të huazuara, nuk zbatohet procedura për borxhin e komunës e rregulluar me Ligjin për Borxhin Publik.

Kriteret e huamarrjes nga 18 pika 3, neni 19 dhe neni 20 i Ligjit për financimin e NJQV-ve, nuk zbatohen kur merret hua me obligacion strukturor.

Kushtet për obligacionin strukturor

Vlera e obligacionit strukturor:

maksimumi deri në vlerën e detyrimeve të deklaruara dhe të papaguara të komunës deri më 30 shtator 2021.

Afati i dorëzimit: më së shumti 10 vjet

Afati i pagesës:

deri në 10(dhjetë) vite me këste të barabarta vjetore

Interesi dhe kostot tjera:

të përcaktuara në mënyrë plotësuese me kontratën për huamarrje

Botuesi:

Ministria e financave në kërkesë dhe në përfitim të komunës

Përgatitës i dokumentacionit për lëshim të obligacionit strukturor (prospekt):

Ministria e financave

Tregtimi me obligacionet strukturore:

Në tregun sekondar të letrave me vlerë

Procedura e përdorimit të instrumentit të obligacionit strukturor

Keshilli në komuna merr vendim për synim të

përdorimit të obligacionit strukturor për sigurimin e

1 mjeteve financiare për financimin e detyrimeve të arritura dhe të

papaguara (shembull

është dhënë në aneks 7 të manualit).

Vendimi për qëllimin për të përdorur një obligacion strukturor patjetërr duhet të përmbajë

të dhënat për shumën totale të mjeteve të nevojshme financiare dhe të dhënat për detyrimet e papaguara dhe të huazuara komunale të regjistruara në sistemin elektronik për regjistrimin dhe evidentimin e detyrimeve deri më 30 shtator 2021. Të dhënat për obligimet e regjistruara duhet të paraqiten në formën e një pasqyre tabelare që do të përmbajë informacione për detyrimet ndaj secilit kreditor individual (emri i kreditorit, baza e detyrimit, data e shfaqjes dhe maturimit, vlera, e paguar, mbetja për pagesë, etj.), siç tregohet në tabelën e mëposhtme.

Pasqyrë e detyrimeve të papaguara dhe të huazuara nga kreditorët

Komuna:

R. numri :	I besueshëm, i dashur (emri në kreditor)	Përshkrimi i detyrës	Data e detyrimeve (data në faturë, etj.)	Afati për maturimin e faturës	Ditët në vonesë të pagesës	Vlera në detyrimin	Shuma e paguar	shuma e detyrimit e vonuar dhe papaguar e raportuar në ESPEO me 30.09.2021

Data: _____

Vendi: _____

Pergatitur _____

nga: _____

Kryetari i Komunës: _____

2

Nëbazë të vendimit të këshillit të komunës, komuna i paraqet Ministrisë së Financave kërkesë për përdorimin e obligacioneve strukturore (një mostër është dhënë në Shtojcën 8 të këtij dokumenti)

Kërkesa paraqitet brenda 3 ditëve nga dita e marrjes së vendimit, por jo më vonë se data **31.12.2022**. Me kërkesë duhet të paraqitet edhe vendimi origjinal për qëllimin e përdorimit të obligacionit strukturor për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e detyrimeve të papaguara.

3

Emetimi i një obligacioni strukturor nga Ministria e Financave

Kërkesat individuale komunale për përdorimin e obligacionit strukturor për financimin e detyrimeve të papaguara dhe të huazuara mbledhen nga Ministria e Financave jo më vonë se data 31.12.2022. Ministria shqyrton të gjitha kërkesat dhe përcakton shumën totale për të cilën do të duhet të

të sigurojë burime financiare nëpërmjet emetimit të një obligacioni strukturor. Për shkak të ekzistencës së një hapësire kohore ndërmjet raportimit të detyrimeve nga ana e komunave dhe emetimit të obligacionit strukturor nga Ministria e Financave, gjatë të cilit mund të ketë ndryshim në statusin e detyrimeve të deklaruar dhe të papaguara, Ministria e financave para emetimit të obligacionit strukturor, çdo komunë do të përcaktojë individualisht shumën e fondeve të nevojshme për financimin e detyrimeve të papaguara dhe të papaguara, sipas kërkesës nga pika 2. Emetimi i obligacionit strukturor rregullohet nga legjislacioni për letrat me vlerë dhe procedura për emetim kryhet nga Ministria e Financave brenda tre muajve nga afati për paraqitjen e kërkesave nga komunat, përkatësisht obligacioni strukturor do të emetohet më së voni deri më 31 mars 2023.

Çdo komunë, në masën e fondeve të kërkuara dhe të miratuara për financimin e detyrimeve duhura por të papaguara, do të ketë pjesën e saj përkatëse në obligacionin strukturor, i cili do të regjistrohet në Depozitarin Qendror të Letrave me Vlerë.

4

Ministria e Financave, në bazë të kërkesës për obligacion strukturor të paraqitur nga komuna, përgatit dhe dorëzon në Qeverinë e RMV-së propozim-marrëveshjen për borxhin e komunës me obligacion strukturor dhe propozim-vendim për emetimin e obligacionit strukturor.

Marrëveshja rregullon të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella të Ministrisë së Financave dhe komunës që rrjedhin nga huamarrja afatgjatë me obligacion strukturor për sigurimin e fondeve për financimin e detyrimeve të papaguara dhe të juazuara të komunës. Marrëveshja miratohet nga Qeveria e RMV.

Marrëveshja e huamarrjes rregullon: shumën e mjeteve të miratuara, kushtet e huamarrjes (kamata, afati i shlyerjes, periudha e mospagimit), qëllimi për përdorimin e mjeteve, mënyra e veprimit në kushtet e shlyerjes së vonuar të detyrimeve pas marrëveshjes nga komuna, plani i amortizimit, koha e marrëveshjes, monitorimi i zbatimit të marrëveshjes etj. Teksti i marrëveshjes së huamarrjes është gjithashtu subjekt i miratimit të ndërsjellë nga komuna dhe Ministria e Financave.

Marrëveshja e huamarrjes lidhet ndërmjet kryetarit të komunës dhe ministrit të financave, më së shumti në afat prej 30 ditësh nga dita e miratimit nga Qeveria e RVM.

5

Realizimi i mjeteve të miratuara nga kontrata për borxhin e komunës me obligacion strukturor

Nga ana e Ministrisë së Financave bëhet në formë jomateriale, pra me kalimin e së drejtës së pronësisë në letër me vlerë, d.m.th. struktura e obligimeve. Komuna, si mbajtëse e kësaj letrë me vlerë, realizimin e saj e arrinë nëpërmjet tregut dytësor të letrave me vlerë, në përputhje me kuadrin ligjor që rregullon tregtimin e letrave me vlerë. Kreditorët e shënuar në bashkëngjitje (lista e kreditorëve nga marrëveshja) kanë përparësi në blerjen e obligacionit strukturor, me qëllim të barazimit të marrëdhënieve borxh-kreditor ndërmjet komunës dhe kreditorëve.

Komuna, si dhe çdo mbajtës tjetër i obligacionit strukturor, mund ta përdorë atë për shlyerjen e detyrimeve ndaj administratës së të ardhurave publike, si dhe për shlyerjen e detyrimeve të tjera publike deri në vlerën nominale të saj.

Efekti i fondeve të marra nga shitja e obligacionit strukturor kryhet nëpërmjet një llogarie të veçantë

(Ilogaria 789) e hapur nga komuna brenda llogarisë së vetme të thesarit. Komuna ka për detyrë këto mjete t'i përdorë për shlyerjen e detyrimeve të papaguara të përcaktuara në Shtojcan e kontratës.

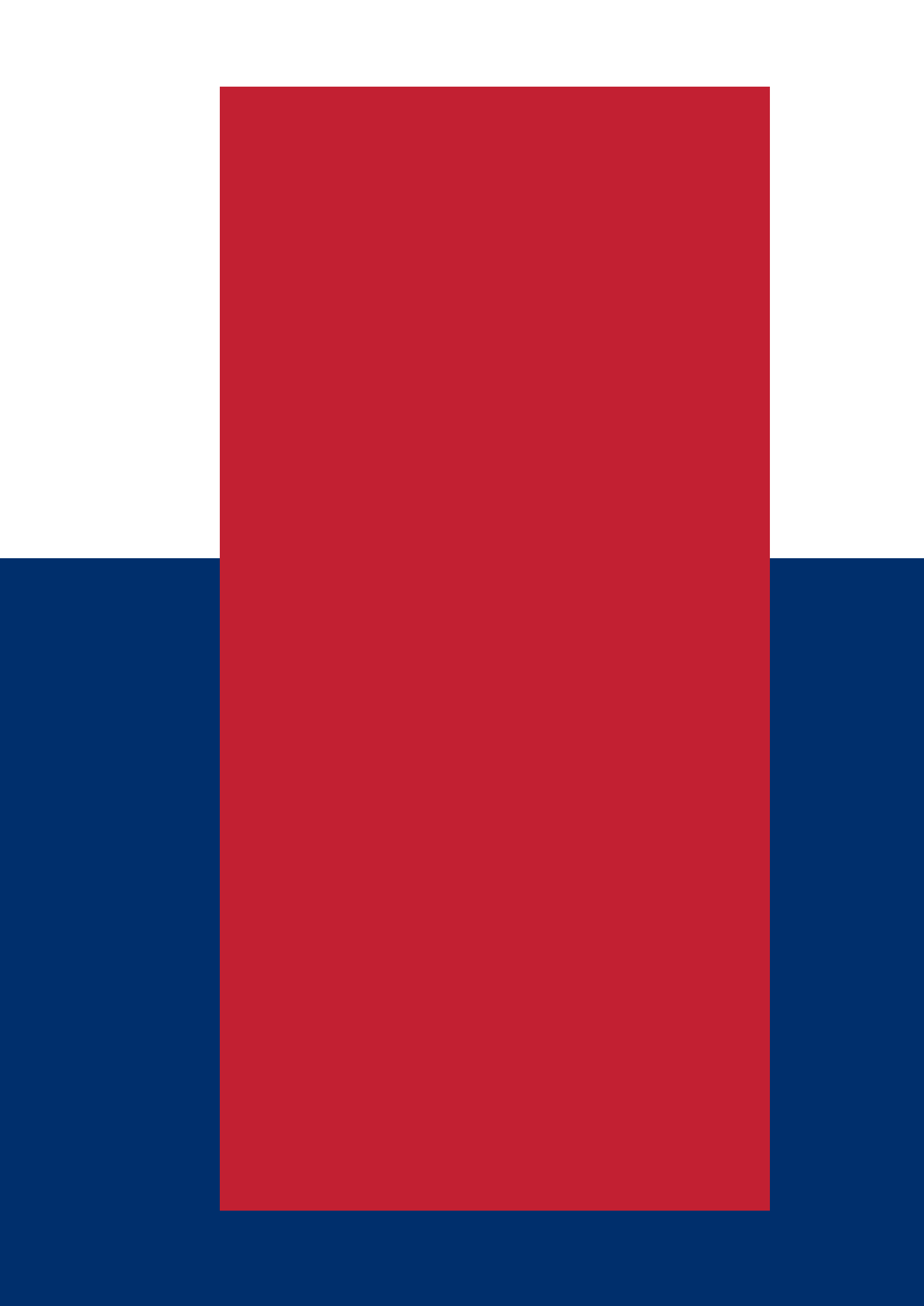
6

Komuna ka obligimin që të njoftojë me kohë Ministrinë e Financave për realizimin e kontratës për huamarrja me instrumentin e obligacioneve strukturore

Njësia organizative për çështjet financiare monitoron zbatimin e marrëveshjes dhe përgatit një raport për shkallën e zbatimit të marrëveshjes, gjendjen, pra ndryshimin e pronësisë së obligacionit strukturor, shfrytëzimin e fondeve të përfituara nga instrumenti i obligacioneve strukturore, shlyerjen e detyrimeve të duhura etj.

Raporti, i miratuar dhe i nënshkruar nga kryetari i komunës, i dorëzohet këshillit të komunës dhe Ministrisë së Financave. Raporti i zbatimit përgatitet çdo muaj për një periudhë 6 mujore deri sa të kalojë afati për zbatimin e kontratës.

SHTOJCË

SHTOJCA 1: Shembuj praktikë për analizën e gjendjes financiare të komunës

Më poshtë është shembulli më i thjeshtë për vlerësimin e gjendjes financiare të komunës, i cili në realitet nuk haset shpesh sepse funksionimi financiar i përditshëm i komunës përcaktohet nga një sërë transaksionesh të ndryshme financiare dhe të bazuara në anën e të ardhurave ashtu edhe në shpenzimet, si në anën e të arkëtueshmeve dhe të pagueshmeve. Megjithatë, shembulli ofron një bazë solide për të kuptuar procedurën dhe qëllimin e projeksionit të gjendjes financiare të komunës.

Shembull

Le të supozojmë se në fund të datës 31.03.2022 komuna "ABC" regjistroi në regjistrat e saj të kontabilitetit situatat e mëposhtme:

gjendja	Vlera
Bilanci i fondeve monetare më 31.03.2022	1,064,343,00
Totali i detyrimeve në të gjitha bazat (afatshkurtër dhe afatgjatë)	131,620,065,00
Detyrim për pagesë deri më 30.06.2022 (detyrime të papaguara - sipas raportit tremujor të obligimeve të papaguara)	85,452,065,00
deri 30 ditë	659,124,00
deri 60 ditë	31,356,371,00
mbi 60 ditë	53,436,570,00
Detyrimet e marra që do të paguhën deri më 30.06.2022 (projeksion)	2,435,000.00
Detyrimet e marra që do të paguhën deri më 30.09.2022 (projeksion)	3,546,000,00
Detyrimet e marra që do të paguhën deri më 31.12.2022 (projeksion)	5,643,000.00
Detyrimet e ndërmarra që do të maturohen në vitin 2023 (projeksion)	34,544,000,00
Pretendimet e përgjithshme për të gjitha bazat	102,740,000,00
Detyrim për pagesë në 31.03.2022	13,600,000.00
Detyrim për pagesë në 30.06.2022	65,750,000,00
Detyrim për pagesë në 30.09.2022	19,940,000.00
Detyrim për pagesë në 31.12.2022	3,450,000.00

Njëkohësisht, në raportet financiare periodike për tremujorin e dytë 2022, përkatësisht raportin tremujor për realizimin e buxhetit të komunës dhe raportin tremujor për detyrimet e papaguara të mbetura, të paraqitur më poshtë, të cilin komuna "ABC" ia paraqet. Ministria e Financave në baza të rregullta ka paraqitur të dhënat e mëposhtme.

Општина: „АБВ“		„Образец К1“									
Квартален извештај за извршувањето на буџетот на општина „АБВ“ за извештајниот период (кумулативно) квартал од 01.01.2022 до крај на 31.03.2022 година											
(во '000 денари)											
Приходи - квартал 1	Буџет за 2022 година		Наменска дотација за 2022 година		Самофинансирани активности за 2022		Вкупно за 2022 година				
	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	Останато за реализација до крај на 2022 година	% на реализација	
Тековно оперативен биланс:	-11,250	8,350	3,131	6,428	11	8	-8,108	14,786			
Вкупно тековно оперативни приходи	108,528	27,233	159,591	39,948	3,464	362	271,583	67,543	204,040	25%	
Вкупно тековно оперативни расходи	119,778	18,883	156,460	33,520	3,453	354	279,691	52,757	226,934	19%	
Капитален биланс:	11,250	-8,132	0	0	0	-6	11,250	-8,138			
Вкупно капитални приходи	58,750	1,343	0	0	0	0	58,750	1,343	57,407	2%	
Вкупно капитални расходи	47,500	9,475	0	0	0	6	47,500	9,481	38,019	20%	
Биланс на крај на период (Салдо на сметки)	0	218	3,131	6,428	11	2	3,142	6,648			
71 Даночни приходи	55,355	6,063	0	0	0	0	55,355	6,063	49,292	11%	
713 Даночи на имот	30,140	2,758					30,140	2,758	27,382	9%	
717 Даночи на специфични услуги	25,215	3,305					25,215	3,305	21,910	13%	
72 Недавачки приходи	2,010	22	0	0	3,461	326	5,471	348	5,123	6%	
722 Такси и надоместоци	2,010	22			3,461	326	5,471	348	5,123	6%	
74 Трансфери и донации	51,163	21,148	159,591	39,948	3	36	210,757	61,132	149,625	29%	
741 Трансфери од други нивоа на власт	51,163	21,148	159,591	39,948	3	36	210,757	61,132	149,625	29%	
73 Капитални приходи	58,750	1,343	0	0	0	0	58,750	1,343	57,407	2%	
733 Продажба на земјиште	58,750	1,343					58,750	1,343	57,407	2%	
Расходи - квартал 1	Буџет за 2022 година		Наменска дотација за 2022 година		Самофинансирани активности за 2022		Вкупно за 2022 година				
	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	Останато за реализација до крај на 2022 год.	% на реализација	
40 Плати и надоместоци	42,112	7,670	143,317	32,119	0	0	185,429	39,789	145,640	42%	
401 Основни плати	30,256	6,299	102,310	23,095			132,566	29,394	103,172	22%	
402 Придонеси и ПДД од плати	11,856	1,371	41,007	9,024			52,863	10,395	42,468	20%	
41 Резерви и недефинирани расходи	10	0	0	0	0	0	10	0	10	0%	
412 Постојна резерва (непредвидливи расходи)	8	0					8	0	8	0%	
413 Тековна резерва (разновидни расходи)	2						2	0	2	0%	
42 Стоки и услуги	31,081	8,836	11,518	1,065	3,353	339	45,952	10,240	35,712	88%	
420 Патни и дневни трошоци	380	0			219		599	0	599	0%	
421 Комунални услуги	10,333	4,975	7,101	549	844	78	18,278	5,602	12,676	31%	
423 Материјали и ситен инвентар	8,950	165	1,335	247	1,033	121	11,318	533	10,785	5%	
425 Договорни услуги	3,943	1,740	2,793	195	684	28	7,420	1,963	5,457	26%	
426 Други тековни расходи	7,475	1,956	289	74	573	112	8,337	2,142	6,195	26%	
45 Камати	600	36	0	0	0	0	600	36	564	6%	
452 Камати по странски кредити	600	36					600	36	564	6%	
46 Субвенции и трансфери	45,985	2,323	1,625	336	100	15	44,260	2,674	41,586	6%	
463 Трансфери до невладин сектор	1,475	0					1,475	0	1,475	0%	
464 Разни трансфери	44,510	2,323	1,625	336	100	15	42,785	2,674	40,111	6%	
47 Социјални бенефиции	78	18	0	0	0	0	78	18	60	23%	
471 Социјални надоместоци	78	18					78	18	60	23%	
48 Капитални расходи	47,500	9,475	0	0	0	6	47,500	9,481	38,019	31%	
480 Купување на опрема и машини	15,987	343				6	15,987	349	15,638	2%	
482 Други градежни објекти	31,513	9,132					31,513	9,132	22,381	29%	

Квартален извештај за досепани ненамирени обврски (Образец К2)

Општина: **„ДБ-В“**

Квартален извештај за досепани ненамирени обврски

Квартал од 01.01.2022 година до 31.03.2022 година

Месец	Обврски до 30 дена	Обврски до 60 дена	обврски над 60 дена			Вкупни обврски	Расходна ставка	Вкупна обврска
			успешни	не успешни	вкупно			
јануари	869,254	18,264,989	28,617,976	34,343,567	63,161,543	82,195,786	401	
февруари	942,370	25,761,764	28,934,565	30,765,765	59,700,330	86,406,864	402	
март	639,124	31,356,371	28,934,565	24,502,005	53,436,570	85,452,065	403	
април							404	
мај							411	
јуни							412	
јули							413	
август							414	
септември							420	234,545
октомври							421	2,343,456
ноември							423	8,842,032
декември							424	
							425	3,634,962
							426	4,565,871
							427	
							451	
							452	
							453	
							461	
							462	
							463	576,435
							464	38,475,412
							465	
							471	26,876
							472	
							473	
							474	
							480	8,765,456
							481	
							482	18,037,030
							483	
							484	
							485	
							486	
							487	
							488	
							489	
							491	
							492	
							493	
							Вкупно	85,452,065

Образложение:

Износот на успешни обврски од 28,934,565 е прикажан на ставката 464 е и по основ на долг кон ЕЛЕМ.

Износот на неуспешни обврски во износ од 24,502,005 е прикажан на следниве ставки по следниве основи

464 - 9,540,847 - неуспешен долг кон ЕЛЕМ за кој е случена спогодба за одложено плаќање

464 - 14,961,158 - неуспешен долг кон Изградба комерц со случена спогодба

Износот од 31,356,371 денари, на обврски до 60 дена е по следниве расходни ставки

482 - 3,675,862 денари обврска до 60 дена кон Изградба комерц по договор за градежни работи

480 - 8,765,456 денари, обврска до 60 дена кон Цет комерц за набавка на опрема

471 - 76,876 денари, обврски до 60 дена за социјални надоместоци кон различни групи на граѓани

425 - 3,634,962 денари, обврска до 60 дена за консултантски услуги

426 - 4,565,871 денари, обврски до 60 дена по основ на други тековни расходи

423 - 8,842,032 денари, обврски до 60 дена за набавка на канцелариски и АОП материјали

421 - 1,876,932 денари, обврски до 60 дена за комунални услуги на ел.енергија и вода

463 - 518,380 денари, обврски до 60 дена за трансфер кон НВО

Износот од 659,124 денари, на обврски до 30 дена е по следниве расходни ставки

463 - 38,030 денари, обврска до 30 дена за трансфер кон НВО

420 - 234,545 денари, обврски кон вработени по основ на патни и дневни расходи

421 - 368,534 денари, обврски до 30 дена по основ на трошоци за ел.енергија

Gjithashtu, sipas programeve dhe planeve të punës së komunës (plani vjetor i prokurimit publik, lista e pagave, projekcioni i kostove korente-operative, plani dhe dinamika e zbatimit të aktiviteteve të infrastrukturës, programet e ndryshme socio-ekonomike, etj.), dhe në koordinim të ngushtë me të gjitha drejtoritë përkatëse në komunë, njësia organizative për çështje financiare ka informacion se përveç detyrimeve tashmë të evidentuara, në tremujorin e dytë të vitit 2022 komuna pritet të ketë nevojë të realizojë shpenzime të reja në shuma prej 3 500 000 denarë. Afati i fundit për pagesën e këtyre shpenzimeve është gjatë tremujorit të dytë.

Afati i fundit për pagesën e këtyre shpenzimeve është gjatë tremujorit të dytë.

Po ashtu, në këtë tremujor komuna ka obligim që punëtorëve të saj t'i paguaj pagat në shumë prej 11.200.000 denarë, si dhe kamatën nga kredia në vlerë prej 100.000 denarë.

Sa i përket të ardhurave, sipas të dhënave nga njësitë organizative përkatëse, në tremujorin e dytë të vitit janë nxjerrë vendime për mbledhjen e taksave lokale në vlerë të përgjithshme prej 49.292.000 denarë.

Shënim:

Të dhënat historike të komunës tregojnë se shkalla e arkëtimit të taksave vendore në këtë tremujor të vitit është 30%. Kërkesat në bazë të taksave dhe ngarkesave lokale pritet të arrijnë në 1.230.000 denarë me shkallë të arkëtimit prej 80%, ndërsa kërkesat tjera janë në shumë prej 15.228.000 me normë arkëtimi prej 30.30%.

Në periudhën e analizuar (1 qershor 2022 – 30 qershor 2022), të ardhurat e komunës nga pushteti qendror në bazë të TVSH-së dhe tatimit personal janë në shumën e përgjithshme prej 10.300.000 denarë. Poashtu, në këtë tremujor parashihet pagesa e të ardhurave nga shitja e tokës ndërtimore në vlerë prej 57.407.000 denarë në bazë të kontratës së lidhur për shitje. Mjetet nga kjo shitje janë të destinuara për shlyerjen e detyrimeve të papaguara dhe të papaguara të komunës, afati i të cilave është deri dhe mbi 60 ditë, me prioritet pagesën e detyrimeve të paditura me qëllim të zhbllokimit të llogarisë komunale.

Sipas situatës së mësipërme të komunës, njësia organizative për çështjet financiare në datën 05.07.2022 përgatit raportet periodike financiare për tremujorin e parë të vitit 2022 dhe më tej analizon gjendjen aktuale financiare të komunës dhe përgatit një projektion

të gjendjes financiare për periudhën e ardhshme, në shembull është 30.06.2022. Njësia, në koordinim me drejtorinë e tjera të komunës që kryejnë veprimtari dhe që marrin pjesë në operacionet financiare (njësia për administratën tatimore, urbanizëm, zhvillim ekonomik lokal, prokurim publik etj.) ka kryer vlerësimin e rreziqeve në realizimin e të hyrat dhe shpenzimet e planifikuara të komunës në periudhën e caktuar dhe ka përcaktuar se parashikimi i gjendjes financiare të komunës preferohet të bëhet në dy skenarë, përkatësisht në skenarin bazë (optimist) dhe atë pesimist.

Skenari themelor (optimist)

parasheh që komuna të operojë në kushte jo të rrezikshme operimi, efektet e rreziqeve janë minimale, gjegjësisht grumbullimi i të ardhurave bëhet sipas dinamikës së përcaktuar, aktivitetet zhvillohen sipas dinamikës së planifikuar, nuk ka dukuri të papritura, shpenzime, por nuk priten të ardhura të planifikuara të jashtëzakonshme. Kjo situatë, edhe pse në realitet është shumë e rrallë, praktikohet shumë shpesh nga komunat për qëllime të planifikimit dhe analizës financiare.

Në shembull, gjatë projekcionit të **skenarit bazë**, janë marrë parasysh këto supozime: mbledhja e të arkëtueshmeve të mbetura nga tremujori paraardhës do të realizohet

me një normë arkëtimi 40%, 30% e të arkëtueshmeve tatimore dhe 80% e të arkëtueshmeve jotatimore do të realizohen në tremujorin e dytë, transferta nga qeveria qendrore në bazë të TVSH-së dhe tatimit personal do të realizohet 100%. ndërsa të arkëtueshmet e tjera do të mblidhen me një normë arkëtimi prej 40%. Shitja e truallit do të realizohet pa probleme dhe të gjitha të ardhurat do të mblidhen në qershor 2022.

Shpenzimet do të realizohen sipas planit, përkatësisht detyrimet ndaj punonjësve në bazë të rrogave etj., kompensimet do të paguhet plotësisht, kamata e kredisë do të paguhet plotësisht, do të paguhet të gjitha detyrimet deri më 30.06., si dhe të gjitha obligimet e papaguara dhe të huazuara mbi 60 ditë të regjistruara në raportin e K2. Fondet tjera do të përdoren për shlyerjen kronologjike të detyrimeve të vonuara dhe të papaguara deri në 60 ditë.

Skenari pesimist

duhet të ketë parasysh të gjitha rreziqet me të cilat do të përballej komuna në periudhën e caktuar, të cilat do të kishin ndikim në operacionet e saj financiare. Mund të përgatiten disa skenarë të ndryshëm optimistë dhe pesimistë (edhe për secilin buxhet veç e veç), në varësi të shkallës së rreziqeve të përcaktuara nga komuna.

Për qëllimet e këtij shembulli, është zhvilluar një skenar optimist në të cilin janë marrë parasysh supozimet e lartpërmendura dhe një skenar pesimist.

Në funksion të **skenarit pesimist** janë marrë parasysh supozimet e mëposhtme:

Të hyrat tatimore dhe jotatimore do të mblidhen si në skenarin bazë (optimist);

Vetëm 25% e pretendimeve të arkëtueshmeve të tjera do të mblidhen në periudhën e analizuar, që korrespondon me përqindjen historike të arkëtimit të tyre;

Do të paraqiten shpenzime shtesë që nuk janë llogaritur dhe do të duhet të paguhet menjëherë në shumë prej 1.250.000 denarë;

Blerësi i truallit ndërtimor ka ra në krizë financiare dhe ka kërkuar nga komuna që pagesa e truallit të bëhet me këste, duke filluar nga tetori i vitit 2022, pra pasi të jetë miratuar një kredi bankare. Blerësi pranon të mbajë të gjitha gjobat për pagesën e parakohshme të kompensimit të parashikuar në kontratën e shitjes.

Vlerësimi i gjendjes financiare të komunës bazuar në këtë shembull të thjeshtë do të dukej kështu.

**Vlerësimi i gjendjes financiare të komunës (projeksioni i rrjedhës së
ardhshme të parasë së mjeteve monetare)**

Vlerësimi më i thjeshtë i gjendjes financiare të komunës në '000 denarë

Artikulli	Analiza aktuale e Statusit për 31.03.2022	Projeksioni në gjendjen financiare për 30.06.2022	
		skenar optimist	Skenar pesimist
Bilanci në fillimin e periudhës së analizuar	8272	296	296
Të ardhura			
Taksa nga të ardhurat	6063	17763	17763
Të ardhurat të patatimueshme	100	984	984
Transfertat dhe donacionet	12,876	16,391	14.107
Të ardhurat kapitale	1,343	57,407	-
Në total	20,382	92,545	32,854
Të ardhurat totale	28654	92,841	33,150
Shpenzimet			
Rrogat dhe kontributet	7.670	11.200	11.200
Rezervat dhe kosto të papërcaktuara shpenzimet	-		
Mallra dhe shërbime	8.836	15.970	1.250
Kamata (interesi)	36	100	100
Subvencione dhe transfere	2.323	38.475	28.934
Përfitimet sociale	18	76	
Shpenzimet kapitale	9.475	26.801	
Shpenzimet total	28,358	92622	41,484
Rezultati financiar	296	219	- 8334

Rezultati i vlerësimit të gjendjes financiare të komunës tregon se në kushte optimale të funksionimit (skenari bazë (optimist)) komuna do të përmirësonte ndjeshëm performancën e saj financiare. Do të ishte në gjendje të mirë financiare, nuk do të kërcënohej likuiditeti i tij, pra do të kishte tepriçë fondesh në masën prej 219.000 denarë, ndërsa llogaria e komunës do të zhblokohej.

Mirëpo, nëse merren parasysh rreziqet financiare me të cilat do të përballlej, të cilat do të ndikonin drejtpërdrejt në shumën e të ardhurave të realizuara dhe shpenzimeve të realizuara, atëherë gjendja e saj do të përkeqësohej në mënyrë drastike, pra hyrjet e pritshme nuk do të ishin të mjaftueshme për shërbimin e detyrimit e duhura, siç paraqiten në skenarin pesimist. Ky rezultat i mundshëm negativ tregon se

në këtë tremujor obligimet e papaguara dhe të huazuara të komunës do të rriten për 3.500.000 denarë shtesë, përveç mospagesës së obligimeve të rregullta me datë 30.06.2022. Komuna do të arrin të paguan pjesërisht detyrimet e paditura dhe kështu llogaria e saj do të mbetet e bllokuar.

Në lidhje me vlerësimin e strukturës së detyrimeve të komunës, të paraqitur në tabelën e mëposhtme, mund të konkludohet se në kushtet e një skenari optimal që rezulton në përmirësimin e gjendjes financiare të komunës, detyrimet e papaguara dhe të huazuara në përqindje të korrente por të hyrat operative të buxhetit bazë të komunës nga viti paraprak do të zvogëloheshin nga 98% (më 31.03.2022), në 10% në periudhën e analizuar (më 30.06.2022).

Vlerësimi i detyrimeve të arritura dhe të papaguara

Projeksioni i detyrimeve	Raporti për gjendjen në K2 31.03.22	projeksioni i gjendjes për 30.06.22	
		optimiste	pesimiste
Detyrimet deri 30 ditë	659,124	-	3 500 000
Detyrimet deri 60 ditë	31,356,371	659,124	659,124
Detyrimet mbi 60 ditë	53,436,570	7 839 093	64,193,541
të paditur	28,934,565	-	8,335,165
të jopaditur	24.502.005	-	55,858,376
Gjithsejt	85,452,065	8,498,217	68,352,665
% e të ardhurave aktuale operative në vitin e kaluar	98%	10%	78%

Përqindja e këtyre detyrimeve ulet për 20% edhe nëse do të mbizotëronin kushtet e skenarit pesimist, atëherë do të arrinin në 78%. Kjo rënie vjen si pasojë e racionalizimit të shpenzimeve komunale, por megjithatë kjo përqindje e obligimeve të papaguara është relativisht e lartë dhe komuna do të ishte në gjendje të palakmueshme financiare (llogaria e saj do të bllokohej) dhe me ekzekutim të kufizuar të kompetencave lokale.

Nëse paraqitet një situatë e tillë negative financiare e komunës, në fakt kjo tregon se komuna ka rënë në jostabilitet financiar, e cila, nga ana tjetër, imponon nevojën për të vepruar në përputhje me dispozitat për jostabilitetin financiar të komunës, të rregulluara në Ligji për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale dhe një analizë më e detajuar, si në aspektin e plotësimit të kushteve për jostabilitetin financiar, ashtu edhe në aspektin e përcaktimit të masave dhe aktiviteteve për tejkalimin e tij.

Për këtë analizë plotësuese janë aplikuar treguesit për zbulimin e hershëm të jostabilitetit financiar dhe përcaktohen: bilanci i të ardhurave dhe shpenzimeve korente operative në periudhën e ardhshme, pjesa e gjithsej detyrimeve komunale në totalin e të ardhurave komunale, pjesa e detyrimit të papaguara dhe të huazuara në të ardhurat korente operative të buxhetit bazë, maturimi i detyrimeve etj. Kjo analizë është dhënë në Planin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës (shtojca 4).

Rezultatet e kësaj analize plotësuese janë bazë mbi të cilën njësi organizative për çështje financiare përcakton masat dhe aktivitetet e ardhshme që do të stabilizojnë gjendjen financiare të komunës në periudhën e ardhshme, si p.sh.: shtyrja e pagesës së detyrimeve nëse në periudhën e ardhshme, pritet të arrihet një rezultat financiar pozitiv, të sigurohen të ardhura shtesë në formën e huamarrjes (borxhi), që do të shlyheshin detyrimet e papaguara, të merren masa për rritjen e arkëtimit të të ardhurave të komunës etj. Mirëpo, nëse komuna nuk arrin të stabilizojë gjendjen e saj financiare në afat të shkurtër (që zakonisht është 6 muaj), atëherë krijohen kushte që mund të çojnë në jostabilitet financiar të komunës.

SHTOJCA 2: Njoftim për shfaqjen e jostabilitetit financiar në komunë**Tek:****Këshilli i komunës****Ministria e financave****Tema: Njoftim për shfaqjen e jostabilitetit financiar në komunë**

Të nderuar,

Bazuar në analizën e operacioneve financiare të Komunës (*shëno emrin e komunës*) që nga (*të shënohet data në fund të muajit të cilit i referohet analiza*), i bërë nga njësi organizative për çështje financiare dhe në përputhje me nenin 39 nga Ligji për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 dhe 209/18 dhe "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 dhe 173/22), u konstatua se Komuna (*shëno emrin e komunës*) plotëson një (*dy*) nga kushtet për ndodhjen e jostabilitetit financiar të komunës.

Përkatësisht, nga (*shënohet data për fundin e muajit për të cilin referohet analiza*), komuna ka në vazhdimësi për gjashtë muaj _____ (*shënoni kushtin/kushtet që i plotëson komuna*).

Duke marrë parasysh këtë më sipër, ju njoftojmë se duke filluar nga _____ (*shënoni të 5-tën ditë nga muaji i ardhshëm*), Komuna (*shënoni emrin e komunës*) është në gjendjen e jostabilitetit financiar.

Në bazë të Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale, njësi organizative për çështje financiare Kryetari i komunës dhe Keshilli i komunës do të ndërmarrë të gjitha aktivitetet për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës të rregulluar me nenin VIII – Ligjit për jostabilitetin financiar.

Në bashkëngjitje me këtë njoftim dorëzojmë analizën e gjendjes financiare (*shënoni emrin e komunës*) për informacionin tuaj.

Me respekt,

*Kryetari i komunës (të shënohet emri i komunës)**Përpiloi**Miratoi**Kontrolloi:*

SHTOJCA 3: Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës

Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiare të komunës bazuar në shembullin e analizës së gjendjes financiare të komunës në rastin kur plotësohen supozimet për gjendjen e të hyrave dhe shpenzimeve, pretendimet dhe detyrimet nga skenari pesimist.

KOMUNA "ABC"

Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar për periudhën 07.05.2022 - 05.12.2022

(sipas nenit VIII – Jostabiliteti financiar i komunës nga Ligji për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale)

ABC, korrik 2022

Përmbajtja

HYRJE

I	Kriteret sipas të cilave komuna përcaktohet si një komunë me jostabilitet financiar
II	Vlerësimi i gjendjes financiare të komunës dhe analiza e shkaqeve që rezultuan në jostabilitet financiar
III	Struktura në detyrimet komunale dhe borxhi
IV	Projeksion i rrjedhës së ardhshme të parave në komunë
V	Masat për tejkalimin jostabilitetit financiar në komunë
VI	Orari kohor për servisimet e vonuara të detyrimeve të arritura të papaguara
VII	Vlerësimi i ndikimit të masave të përfshira në plan për cilësinë e shërbimeve publike
VIII	Treguesit për matjen e përmirësimit të gjendjes financiare të komunës
IX	Treguesit për monitorimin e situatës financiare të komunës në periudhën e rikuperimit financiar
X	Afati kohor dhe plani i veprimit për zbatimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës
	Listë në anekset:

HYRJE

Në bazë të Nenit VIII – jostabiliteti financiar i komunës nga Ligji për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47 /11, 192/15 dhe 209/18 dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 dhe 173/22), Komuna "ABC" për herë të parë përkufizohet si komunë me vështirësi financiare që plotëson një nga dy kushtet për shpalljen e komunës financisht jostabile dhe duhet të ndërmerren veprime për fillimin e procedurës për rikuperimin financiar të saj.

Në këtë drejtim dhe në përputhje me njoftimin për jostabilitetin financiar të komunës ABC (data dhe numri), komuna filloi një procedurë për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës në përputhje me dispozitat e Ligjit për Financimin e NJVL-ve, përkatësisht qasjen drejt përgatitjes së një plani masash për tejkalimin e jostabilitetit financiar. Ky plan është instrumenti kryesor për zbatimin e procedurës për rikuperimin financiar të komunës, e cila përmban masa dhe aktivitete specifike për rritjen e mbledhjes së të ardhurave dhe përmirësimin e efikasitetit të kostove.

Kriteret sipas të cilave komuna përkufizohet si komunë me jostabilitet financiar

Sipas nenit 39 paragrafi 1 të Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale, jostabiliteti financiar i komunës ndodh nëse:

Llogaria e komunës është bllokuar vazhdimisht për më shumë se gjashtë muaj; ose

në një periudhë gjashtëmujore, në vazhdimësi çdo muaj, me gjendjen në fund të muajit, shuma e përgjithshme e detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë kalon 60% të të ardhurave të realizuara të buxhetit bazë të komunës në vitin paraprak.

Ligji parashikon edhe një dispozitë kalimtare në lidhje me zbatimin e kriterit të shfaqjes së jostabilitetit financiar të komunës, të përcaktuar nga kushti i dytë, i cili është i vlefshëm në vitin 2022, konkretisht:

Në vitin 2022, përqindja e shumës totale të detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë nuk duhet të kalojë 80% të të ardhurave të realizuara të buxhetit bazë të komunës në vitin paraprak.

Duke marrë parasysh këto dispozita ligjore, komuna “ABC” përkufizohet si komunë me jostabilitet financiar për shkak të plotësimit të njërit prej kushteve, përkatësisht:

Llogaria në komunë në vazhdimësi është bllokuar për më shumë se 6 muaj.

Konkretisht, duke filluar nga data 01.12.2021, llogaria e komunës “ABC” është bllokuar në vazhdimësi për shkak të një borxhi padie dhe vendimeve ekzekutive të parealizuara. Komuna funksionon me një kufi të caktuar nga gjykata, i cili përdoret ekskluzivisht për tërheqjen e mjeteve për pagesën e pagave dhe përfitimeve për punonjësit dhe shpenzimet e nevojshme operative për punën e administratës komunale, dhe mjetet e tjera që derdhen në llogari devijohen automatikisht për shlyerjen e borxheve të paditura.

Shuma e borxhit të paditur të komunës “ABC” me 30.06.2022 është 8.335.165 denarë.

II Vlerësimi i gjendjes financiare në komunë dhe analiza e shkaqeve që rezultuan me jostabilitet financiar

Manual për
trajtimin e
njësive të
vetëqeverisj
es lokale në
kushtet të
jostabilitetit
financiare

Vlerësimi i gjendjes financiare të komunës "ABC" dhe përcaktimi i arsyeve që arritën deri në jostabilitetin financiar e saj bazohet në një analizë të operacioneve financiare të komunës në tre viteve të fundit (2019-2021), si dhe ekzekutimin e buxhetit të komunës në tremujorin e dytë të vitit 2022.

Burimet kryesore të të dhënave janë llogaritë vjetore të buxhetit themelor të komunës për vitet 2019, 2020 dhe 2021, si dhe raportet financiare tremujore për buxhetin e komunës për tremujorin e dytë të vitit 2022.

Komuna "ABC" shpenzimet dhe të ardhurat e saj i realizon përmes tre buxheteve, përkatësisht: buxhetit themelor, buxhetit të granteve të dedikuara dhe buxhetit të aktiviteteve vetëfinancuese. Për qëllime vlerësimi, analizohet vetëm buxheti themelor

i komunës, sepse dy buxhetet e tjera janë të dedikuara rreptësisht. Bllok grantet për arsimin fillor i drejtohen shkollës fillore komunale përmes buxhetit të dedikuar të granteve. Buxheti i llogarisë për aktivitete vetëfinancuese përdoret për regjistrimin e të ardhurave dhe shpenzimeve lidhur me marrjen me qira të një pjese të ambienteve të shkollës fillore dhe këto mjete janë në dispozicion të vetë shkollës.

Më poshtë në tabelë janë paraqitur të dhënat e marra nga llogaritë vjetore të komunës "ABC" për vitin 2019, 2020 dhe 2021, si dhe ekstrakte nga raporti tremujor për realizimin e buxhetit të komunës me datën 30.06.2022, relevante për analiza të mëtejshme të gjendjes financiare të komunës.

Ekstrakt nga pasqyrat financiare periodike dhe financiare
vjetore raporton për realizimi në ajo themelore buxheti i
komuna "ABC"

(në '000 denarë)

lagje 2	buxheti themelor viti 2019		buxheti themelor viti 2020		buxheti themelor viti 2021		buxheti themelor viti 2022			
	Realizimi	%	Realizimi	%	Realizimi	%	Planif ikoni	Realizimi për 2 tremujore	Pjesa tjetër e realizimit për në fund të vitit 2022	% e realizimit
bilanci aktual i funksionimit :	- 24.719		18668		24,749		- 11250	1991		
Totali i të ardhurave aktuale operative	85,512	85%	84,099	85%	87600	96%	108.528	54,024	54.504	50%
Totali i shpenzime ve aktuale- operative	110,231	69%	65,431	69%	62,851	87%	119,778	52,033	67745	43%
Bilanci i kapitalit :	27,559		- 17,799		- 16,477		11250	- 8132		
Totali i arkëtimeve të kapitalit	343.540	100%	2	100%	0	0%	58750	1,343	57,407	2%
Shpenzime t totale kapitale	315,981	35%	17801	35%	16,477	42%	47,500	9475	38,025	20%

TË ARDHURAT											
71	të ardhurat tatimore	44626	91%	31214	72%	30,347	66%	55,355	17763	37,592	32%
72	Të ardhura të patatueshme	8232	64%	7231	64%	7968	99%	2010	1006	1004	50%
74	Transferet dhe donacionet	32654	95%	45654	94%	49285	98%	51,163	35255	15,908	69%
73	Kapitali të ardhurat	343.540	89%	2	100%	0	0%	58750	1,343	57,407	2%

SHPENZIMET											
40	rrogat dhe kontributet	32,188	94%	35,308	94%	41,952	94%	42,112	18,870	23,242	45%
41	Rezerva dhe shpenzime të papërcaktuara	1026	102%	60	102%	101	97%	10	0	10	0%
42	Mallrat dhe shërbimet	46,452	76%	24200	76%	15232	72%	31,081	10,086	20,995	32%
45	Interesat	52	98%	52	98%	65	99%	600	136	464	23%
46	Subvencionet dhe transfertat	29759	82%	5783	82%	5482	79%	45,985	22,923	23,062	50%
47	Përfitimet sociale	754	63%	28	45%	19	87%	78	18	60	23%
48	Shpenzimet kapitale	315,981	35%	17,801	35%	16,477	65%	47.500	9475	38,025	20%

Analiza e funksionimit financiar të komunës fokusohet në aspektet ekonomike të anës së të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit. Analiza tregon sa vijon:

1. Në tre vitet e fundit (2019-2021), të hyrat totale të realizuara të buxhetit bazë të komunës “ABC” janë të paqëndrueshme dhe rriten ose zvogëlohen në varësi të realizimit të të hyrave kapitale. Të ardhurat mesatare të përgjithshme janë 200,251 mijë denarë;
2. Të ardhurat rrjedhëse operative në tre vitet e fundit janë realizuar afërsisht në të njëjtat shuma me tendencë të lehtë rritjeje. Mesatarja e të ardhurave aktuale operative është 85,737 mijë denarë;
3. Buxheti shënon një shkallë të lartë të realizimit të të ardhurave dhe përqindja mesatare e realizimit është 81%. Të ardhurat rrjedhëse operative janë realizuar me një normë mesatare prej 89%;
4. Me buxhetin për vitin 2022, të ardhurat korente operative parashikohen në nivel më të lartë krahasuar me mesataren e realizimit të tre viteve të mëparshme. Në tremujorin e dytë, 50% e këtyre të ardhurave janë realizuar

5. Në buxhet janë paraparë të hyra kapitale nga shitja e tokës ndërtimore prej 58.750 mijë denarë, prej të cilave vetëm 2% janë realizuar për tremujorin e dytë. Komuna ka informacion të besueshëm se realizimi i këtyre të ardhurave do të dështojë në vitin aktual;

6. Në periudhën trevjeçare të analizuar, realizimi i shpenzimeve përcaktohet nga mbledhja e të ardhurave. Shkalla e lartë e realizimit ka edhe ana e shpenzimeve të buxhetit, e cila është mesatarisht 86%;

7. Nga ana e shpenzimeve, në vitin 2019 peshën dominojnë shpenzimet kapitale, ndërsa në vitin 2020 dhe 2021 shpenzimet korente operative;

8. Në periudhën e analizuar, shkalla mesatare e realizimit të shpenzimeve korente operative është 75%, ndërsa shkalla mesatare e realizimit të shpenzimeve kapitale është vetëm 37%;

9. Shpenzimet mesatare kapitale në të njëjtën periudhë të analizuar ishin 116,753 mijë denarë, ndërsa të hyrat mesatare rrjedhëse-operative ishin 79,504 mijë denarë;

10. Me buxhetin për vitin 2022 është paraparë që shpenzimet e përgjithshme buxhetore të arrijnë në 167,278 mijë denarë, nga të cilat 72% janë shpenzime korente operative dhe 28% janë shpenzime kapitale. Në tremujorin e dytë 2022 janë realizuar 37%;

11. Shpenzimet rrjedhëse operative të buxhetuara me buxhetin për vitin 2022, të cilat arrijnë në 119,778 mijë denarë, janë mbi mesataren në periudhën paraprake trevjeçare, ndërsa shpenzimet kapitale janë buxhetuar në nivel shumë më të ulët në krahasim me mesataren (47,500 mijë denarë, kundrejt mesatares prej 116,753 mijë denarë).

Një analizë shtesë e gjendjes financiare të komunës është bërë duke aplikuar treguesit për zbulimin e jostabilitetit financiar të komunës, i cili jep një pasqyrë të gjendjes me detyrimet dhe borxhet e komunës, bilancin buxhetor dhe në të njëjtën kohë identifikon treguesit/vlerat. drejt të cilit komuna duhet të përpiqet të kapërcejë jostabilitetin e saj financiar dhe të kthehet në një pozitë solide financiare. Kjo analizë është bazë për përcaktimin e masave që do të kontribuojnë në tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës dhe në arritjen e sigurisë dhe stabilitetit financiar.

Analiza e gjendjes financiare të komunës duke përdorur tregues për zbulimin e jostabilitetit financiar të komunës

1	Treguesit për gjendjen financiare aktuale të komunës	Ekulibrimi në buxhetin aktual-operativ të komunës sipas llogarive, tarifave dhe programeve përkatëse.
	Masa referuese/përshkrimi i treguesit	PO/JO Bilanci është i shqetësuar nëse të ardhurat aktuale-operative nuk mjaftojnë për shërbimin e shpenzimeve korente operative në periudhën e analizuar.
	2019	Jo
	2020	po
	2021	Po
	2022 – përmbyllëse me K2	Po
	Vërejtje	Në vitin 2019 janë krijuar të ardhura nga shitja e tokës ndërtimore, e cila është përdorur pjesërisht për shlyerjen e detyrimeve të prapambetura për shpenzimet korente operative. Por në vitin 2022 një pjesë e të ardhurave nga shitja e tokës ndërtimore është planifikuar të përdoret për të paguar detyrimet e vjetra të papaguara aktuale
	Rezultati (pozitiv/negativ)	Pozitive

2

Treguesit për në vijim të
financave gjendje të
komunësMesatar norma në faturimi në taksat vendore
dhe tarifas

	76%
Referenca masë/përshkrim i treguesit	Norma mesatare është dukshëm nën mesataren e tre viteve të fundit
2019	91%
2020	72%
2021	66%
2022 - në përfundim me K2	32%
Shënim	Shkalla mesatare e mbledhjes së të ardhurave tatimore 2019-2021 është 76%. Në tremujorin e dytë, u arrit % e arkëtimit
Rezultati (pozitive/negative)	Pozitive

3

Treguesit e gjendjes
aktuale financiare të
komunës

Deficit i realizuar

	%
Masa referuese/përshkrimi i treguesit	Deficiti i realizuar në 2 vite radhazi nga të paktën 3%.
2019	2%
2020	2%
2021	3%
2022 - заклучно со K2	
Vërejtje	3% deficit i planifikuar i buxhetit për 2022
Rezultati (pozitiv/negativ)	Pozitive

4	Treguesit për në vijim gjendjen financiare të komunës	U shkarkua detyrimet në komuna
		%
	Masa referuese/përshkrimi i treguesit	Detyrimet e ndërmarra të komunës tejkalojnë 50% nga shuma në shpenzimet e planifikuara për atë periudhë
	2019	27%
	2020	33%
	2021	32%
	2022 – përmbyllëse me K2	58%
5	Vërejtje	Obligimet e ndërmarra për vitin 2022 janë 97 milionë denarë dhe shpenzimet e përgjithshme buxhetore për vitin 2022 janë 167 milionë denarë.
	Rezultati (pozitiv/negativ)	Negativ
	Treguesit për gjendjen aktuale financiare të komunës	Totali i borxhit afatshkurtër (kredi afatshkurtër me afat dhe pa afat, kredi afatshkurtra, detyrime korente afatshkurtra me një periudhë maturimi më të gjatë se 60 ditë)
		%
	Masa referuese/përshkrimi i treguesit	> 40% e të ardhurave të realizuara korente - operative të buxhetit në komuna për vitin fiskal paraprak
	2019	23%
	2020	35%
	2021	57%
	2022 – përmbyllëse me K2	73%
	Vërejtje	Të ardhurat operative të buxhetit bazë aktual në 2021 = 87,600,934 (borxhi afatshkurtër Q2=64,193,541)
	Rezultati (pozitiv/negativ)	Pozitive

Treguesit për gjendjen
aktuale financiare të

Borxhi afatgjatë i përgjithshëm

k

%

Referenca

Masa/përshkrim i tregues

>30% e të ardhurave operative aktuale në
vitin aktual

2019

2020

5,20%

2021

11.70%

2022 - në përfundim me K2

8.50%

shënim

Të ardhurat aktuale operative në buxhetin
bazë në 2021 = 87,600,934 (Total borxhi
afatgjatë 7,428,987)

Rezultati (pozitiv/negativ)

Pozitive

ë

Tregues për ndjekjen e
gjendjes aktuale financiare
të komunësTotali i detyrimeve të papaguara në të gjitha
bazat

%

Masa
referuese/përshkrimi i
treguesit>50% të shpenzimeve buxhetore të
parashikuara nga plani i shpenzimeve
financiare (vjetore, tremujore, mujore) në atë
periudhë

2019

2.0%

2020

3.2%

2021

3.7%

2022 - përmbyllëse me K2

76.0%

Vërejtje

Totali i detyrimeve të arritura të
papaguara të paraqitura në tremujorin e
dytë është në vlerën 68,352,665 në
raport me totalin e shpenzimeve të
planifikuara që zënë 41%.

Rezultati (pozitiv/negativ)

Negativ

6

7

8	Treguesit për gjendjen aktuale financiare të komunës	Totali i detyrimeve të papaguara me afat 60 ditë
		%
	Masa referuese/përshkrimi i treguesit	>50% e të ardhurave të buxhetit bazë të komunës të realizuara në vitin paraprak (në vazhdimësi)
	2019	27%
	2020	45%
	2021	51%
	2022 - përmbyllëse me K2	73%
	Vërejtje	bazë aktuale në 2021 = 87,600,934 (borxhi afatshkurtër (detyrime nga dhe sipër 60 ditë) K2=64,852,665)
	Rezultati (pozitiv/negativ)	Negativ
9	Treguesit për në vijim gjendjen financiare të komunës	E rregullt shpagim në borxh
		PO/JO
	Masa referuese/përshkrimi i treguesit	Borxhi afatshkurtër dhe afatgjatë sipas principalit dhe interesi pas kredi, kredi, obligacionet dhe fik.
	2019	PO
	2020	PO
	2021	PO
	2022 - përmbyllëse me K2	PO
	Vërejtje	Është paguar një interes për kredi afatgjatë në K1 a tjetri është për shkak për faturimi në TM4
	Rezultati (pozitiv/negativ)	Pozitiv

1 | Bilanci i buxhetit aktual-operativ të komunës sipas llogarive, tarifave dhe programeve përkatëse

Nga të dhënat e paraqitura në analizën e gjendjes financiare të komunës, shihet se komuna “ABC” nuk e respekton plotësisht rregullën për balancimin e buxhetit aktual operativ, gjegjësisht shpenzimet korente operative të mbulohen plotësisht nga të hyrat rrjedhëse operative, ndërsa të ardhurat kapitale të shfrytëzohen për aktivitete investive të komunës. Ky rregull nuk u respektua në vitin 2019, kur një pjesë e të ardhurave kapitale nga shitja e truallit ndërtimor u përdor për shlyerjen e detyrimeve të prapambetura të regjistruara në llogarinë 464 (të ardhura korente-operative, transferata të ndryshme). Mirëpo, edhe pse këto borxhe ishin regjistruar në llogarinë 464, bëhej fjalë për detyrime të paditura në bazë të aktiviteteve ndërtimore të realizuara në vitet e kaluara.

2 | Norma mesatare e mbledhjes së taksave dhe tarifave vendore

Norma mesatare e arkëtimit të taksave vendore në periudhën e kaluar trevjeçare (2019-2020) është 76%. Për tremujorin e dytë të vitit 2022, kjo normë është 32% dhe aktualisht ka kushte reale që mbledhja e të ardhurave tatimore të jetë brenda kufirit mesatar deri në fund të vitit. Komuna duhet të bëjë përpjekje plotësuese Për mbledhjen më efikase të taksave të ardhurat dhe kjo normë të rritet me një minimum prej 10%.

3 | Deficiti i realizuar

Sipas praktikave të mira për menaxhim efikas të financave publike, deficiti buxhetor duhet të jetë maksimumi 3%. Në periudhën e analizuar, komuna “ABC” realizon një deficit mesatar prej 2,3% (2019 - 2%, 2020 - 2% dhe 2021 - 3%), dhe me buxhetin për vitin 2022 është parashikuar një deficit prej 3%.

4 | Obligimet e marra nga komuna

Detyrimet e marra të komunës përfshijnë të gjitha detyrimet afatgjata dhe afatshkurtra të komunës (të afatizuara dhe jo), duke përfshirë borxhin (afatshkurtër dhe afatgjatë), të cilat pritet të realizohen në vitin aktual, në tremujori ose muaji aktual. Rekomandohet që pjesa e detyrimeve të ndërmarra në totalin e shpenzimeve buxhetore të mos kalojë 50% të shumës së shpenzimeve të planifikuara për periudhën përkatëse.

Bazuar në të dhënat e tabelës, detyrimet e ndërmarra në periudhën 2019-2021 varionin nga 27% në 33% (në kuadër të pjesëmarrjes së rekomanduar), por për vitin 2022 është planifikuar që këto detyrime të kenë një pjesëmarrje më të madhe, e cila do të arrijë në 58%. Një pjesë kaq e madhe e detyrimeve të marra është rezultat i detyrimeve të papaguara dhe të huazuara në vitin e kaluar, duke e bërë të vështirë realizimin e aktiviteteve të ardhshme të planifikuara, duke ndikuar negativisht në gjendjen financiare të komunës.

5 | Borxhi i përgjithshëm afatshkurtër

B

Borxhi afatshkurtër i komunës përbëhet nga kreditë afatshkurtra të papaguara dhe të huazuara, kreditë afatshkurtra, si dhe detyrimet korente afatshkurtra të papaguara dhe të huazuara për më shumë se 60 ditë. Komuna është në gjendje të qëndrueshme financiare nëse vlera e totalit të borxhit afatshkurtër nuk kalon 40% të të ardhurave të realizuara të buxhetit aktual operativ të komunës për vitin fiskal paraardhës.

Mesatarja totale e borxhit afatshkurtër të komunës “ABC” në tre vitet e fundit ka shënuar rritje të vazhdueshme nga 23% (2019) në 57% (2021), ndërsa me tremujorin e dytë të vitit 2022 është rritur në 73%. Kjo përqindje e lartë tregon pamundësinë e komunës për të financuar rregullisht detyrimet dhe borxhet afatshkurtra. Peshën më të madhe në borxhin afatshkurtër komunal e kanë detyrimet e papaguara mbi 60 ditë. Komuna nuk ka asnjë borxh në bazë të kredive, kredive apo kredive afatshkurta.

6 | Borxhi i përgjithshëm afatgjatë

5. B

Borxhi i përgjithshëm afatgjatë i komunës përfshin borxhin e bazuar në kreditë afatgjata, kreditë dhe garancitë e lëshuara, duke përfshirë principalin, interesin dhe kostot e tjera për servisimin e tij. Komuna

është në gjendje solide financiare nëse borxhi afatgjatë nuk kalon 30% të totalit të të ardhurave operative aktuale në vitin aktual.

Komuna “ABC” e menaxhon në mënyrë të qëndrueshme borxhin e saj afatgjatë, i cili është brenda vlerave të rekomanduara dhe varion nga 5.2% në vitin 2020 në 11.7% në vitin 2021. Komuna ka një kredi afatgjatë nga një bankë komerciale në vlerë prej 7,428 mijë denarë. Kredia është marrë në vitin 2020 me afat shlyerjeje 10 vjet, grejs 3 vite dhe normë interesi të ndryshueshme. Komuna në periudhën e kaluar ka kryer rregullisht obligimet e kësaj kredie. Sipas shpenzimeve aktuale të buxhetuara për vitin 2022, ky borxh i komunës merr pjesë me 8.5 %.

7 | Totali i detyrimeve të papaguara për të gjitha bazat

Obligimet e papaguara dhe të huazuara të komunës në të gjitha bazat rekomandohet që të mos kalojnë 5% të shpenzimeve buxhetore të parapara në vitin aktual.

Sipas të dhënave në tabelën e mësipërme, këto detyrime në tre vitet e fundit kanë një tendencë rritjeje prej 2% në vitin 2019, në 3.7% në vitin 2021, mesatarja vjetore e detyrimeve të papaguara dhe të huazuara të komunës arrin në 2.97%. Në raportin tremujor për detyrimet e papaguara dhe të huazuara për tremujorin e dytë nga

viti 2022 (formulari K2) shuma e këtyre obligimeve arrin në 68,352 mijë denarë dhe krahasuar me shpenzimet e planifikuara për tremujorin e dytë të vitit 2022, zënë 76% të shpenzimeve. Përqindja e lartë e detyrimeve të papaguara dhe të huazuara është shenjë e sigurt e jostabilitetit financiar të komunës.

8 | Totali i detyrimeve të papaguara mbi 60 dite

Segmenti më i rrezikshëm për operacionet financiare të komunës janë detyrimet e papaguara mbi 60 ditë. Sipas ndryshimeve në ligjin e financimit të NJVL-së, nëse këto detyrime kalojnë 60% të të ardhurave aktuale të funksionimit të komunës në vitin paraardhës (për vitin 2022, kjo përqindje është 80%) dhe kjo tepricë zgjat në mënyrë të vazhdueshme për gjashtë muaj, atëherë sipas Ligji, në ditën e pestë të muajit pasardhës, ndodh jostabiliteti financiar i komunës. Nëse detyrimet e arritura dhe të papaguara për më shumë se 60 ditë në vazhdimësi në një periudhë 6 mujore tejkalojnë 50% të të hyrave korente operative të komunës të realizuara në vitin paraprak, kjo është shenjë e qartë se gjendja financiare e komunës është përkeqësuar dhe duhet të merren masa urgjente me - veprime korrigjuese të përshtatshme për racionalizimin dhe optimizimin e shpenzimeve ose rritjen e efikasitetit në mbledhjen e të ardhurave.

Sipas të dhënave në analizë, detyrimet e arritura dhe të papaguara të komunës janë rritur vazhdimisht nga viti në vit, nga 27% në 2019, në 45% në 2020, 51% në 2021 në 73% në 2022. Një rritje kaq e konsiderueshme është dëshmi e disiplinës së dobët financiare të komunës, keqmenaxhimit të obligimeve dhe buxhetimit dhe sinjal për shfaqjen e jostabilitetit financiar të komunës. Sipas formularit K2, obligimet e papaguara dhe të huazuara të komunës “ABC” për tremujorin e dytë janë 64,852 mijë denarë, nga të cilat 13% janë objekt i arkëtimit gjyqësor.

9 | Shpagimi i rregullt i borxheve

Ky tregues tregon aftësinë e komunës për të menaxhuar borxhin afatgjatë dhe afatshkurtër pas huave të marra, kredive apo huazimeve apo garancive të lëshuara. Siç thuhet në pikën 6 më sipër, komuna i kryen rregullisht detyrimet e saj të borxhit dhe nuk ka histori të pagesave të interesit.

Përfundimi i analizës:

Komuna “ABC” monitoron gjendjen e saj financiare përmes analizës së 9 treguesve. Në tremujorin e dytë të vitit 2022 është shënuar rezultat negativ për 4 tregues, të gjithë lidhur me detyrimet e ndërmarra afatshkurtra dhe konkretisht:

| Obligimet e ndërmarra të komunës;

| Totali i borxhit afatshkurtër;

| Totali i detyrimeve të papaguara në të gjitha bazat;

| Totali i detyrimeve të papaguara mbi 60 ditë.

Detyrimet e akumuluar dhe borxhi i papaguar janë kryesisht për shkak të programit investues të zbatuar në të kaluarën, pa siguruar financat e nevojshme për realizimin e tyre dhe disiplinës së dobët financiare dhe buxhetore të komunës. Drejtimi kryesor për zgjidhjen e problemeve financiare të komunës është përcaktimi i masave që do të ndikojnë në përmirësimin e këtyre 4 treguesve negativë, duke ruajtur rezultatet pozitive të treguesve të tjerë.

III Struktura e detyrimeve dhe borxhit komunal

Manual për
trajtimin të
njësive të
vetëqeverisjes
lokale në
kushtet të
jostabilitetit
financiare

Lloji i detyrimeve	вредност
Detyrimet e ndërmarra dhe të papaguara në vitin 2022	9.189.000
Detyrime të arritura dhe të papaguara	68.352.665
Detyrime të arritura dhe të papaguara deri 30 ditë	3.500.000
Detyrime të arritura dhe të papaguara deri 60 ditë	659.124
Detyrime të arritura dhe të papaguara mbi 60 ditë	64.193.541
të paditura	8.335.165
jo të paditura	55.858.376
Detyrimet totale (të arritura dhe jo të arritura)	77.541.665
të ardhurat aktuale operative të komunës nga viti paraprak	87,600,934
% e totalit të detyrimeve të arritura dhe të papaguara në të ardhurat aktuale operative nga viti i kaluar	78%
% e detyrimeve të arritura dhe të papaguara mbi 60 ditë në të ardhurat aktuale operative nga viti i kaluar	73%

Detyrime të arritura dhe të papaguara janë rezultat i aktiviteteve të kryera kryesisht në vitet e kaluara 2020 dhe 2021 dhe bazohen në shpenzimet buxhetore të mëposhtme.

Detyrime të arritura dhe të papaguara mbi 60 ditë

464 - 8,335,165 denarë	detyrimet të paditura në borxh drejt ELEM	426 – 4.565.871 denarë	borxhi i pa paditur ndaj "JUZ com" në bazë të për shpenzime të tjera rrjedhëse
464 - 9,540,847 denarë	borxhe pa paditur drejt ELEM-it lidhur në marrëveshje për pagesa e shtyrë	423 – 8.842.032 denarë	borxhi i pa paditur ndaj OFFIs plus për shërbimet për materiale ZAD të zyrës
482 - 14,961,158 denarë	borxhi i pakërkuar ndaj Izgradba Komerc me marrëveshje të lidhur.	421 – 1.876.932 denarë	borxhi i pa paditur ndaj EVN-së për energji elektrike.
482 - 3,075,862 denarë	borxhi i pa paditur ndaj Izgradba Komerc sipas kontratës për punë ndërtimore	463 -518.380 denarë	borxhi i pa paditur për transfer drejt OJQ Solidarnost
480 - 8,765,456 denarë	borxh i pa paditur drejt Cet Komerc për prokurim në pajisje	Totali i vonesës së papaguar mbi 60 ditë: 64.193.541 denarë	
471 - 76,876 Denarë	borxhi i pa paditur ndaj një grupi personash fizikë për përfitime sociale për grupet të prekshëm të qytetarëve	Detyrime të arritura dhe të papaguara deri në 60 ditë	
425 – 3.634.962 denarë	borxhi i pa paditur ndaj Ceprosard për shërbime konsulentuese	463 - 58,055 denarë	detyrimi për transferim të OJQ ECO
		420 – 234.545 denarë	detyrimet ndaj punonjësve mbi një bazë në Udhëtim dhe shpenzimet ditore
		421 – 366.524 denarë	detyrimet në bazë të kostove të energjisë elektrike.
		Totali i vonesës së papaguar deri 60 ditë: 659.124 denarë	

**Detyrime të arritura dhe të
arritura dhe të papaguara mbi
60 ditë**

425 – 1 000 000 denarë	detyrimet e konsulencës së prodhimit _ të një studimi të efiçencës së energjisë tek Energolab
425 – 2 500 000 denarë	detyrimet ligjore shërbimet

Totali i papaguar deri në 30 ditë:

3 500 000 denarë

Në bashkëngjitje të këtij dokumenti jepet raporti tremujor i detyrimeve dhe të detyrimeve të papaguara në përfundim të tremujorit të dytë nga 2022 , si dhe analizë e detajuar e kontabiliteti të detyrimeve individuale dhe detyrimeve të marra në komuna "ABC" në përfundim me fundin e vitit 2022 .

IV Projektimi i rrjedhës së ardhshme të parave të komunës

Projeksioni i rrjedhës së ardhshme të parave të komunës bazohet në supozimin se në tremujorin e ardhshëm komuna do të fillojë zbatimin e disa masave që do të ndihmojnë në mbledhjen më efikase të të hyrave lokale dhe në të njëjtën kohë do të racionalizojë dhe optimizojë operacionet e saj në mënyrë që të reduktojnë shpenzimeve joproduktive dhe shfrytëzimin maksimal të efekteve të aktiviteteve komunale.

Bazuar në projeksionin e të hyrave dhe shpenzimeve të ardhshme komunale dhe duke marrë parasysh kushtet në të cilat funksionon komuna, tabela më poshtë tregon projeksionin e fluksit të parave të ardhshme të pritur të mjeteve në llogarinë e buxhetit bazë të komunës për tremujorin. përfundon më 30.09.2022.

Qëllimi i këtij projekcioni është përcaktimi i shumës maksimale të mjeteve që i nevojiten komunës "ABC" për shlyerjen e plotë të detyrimeve të paguara dhe tejkalimin e jostabilitetit financiar.

Projeksioni i fluksit monetar bazohet në supozimet e mëposhtme

Në fushën e të **ardhurave**, theksi kryesor është vënë në rritjen e mbledhjes së të ardhurave nga burimet e veta të fondeve, që pritet të jetë rezultat i masave për optimizimin e të ardhurave dhe rritjen e arkëtimit.

Projeksioni bazohet në një qasje konservative, e cila mundëson minimizimin e rreziqeve të dështimit në mbledhjen e të hyrave. Projeksioni i të ardhurave bazohet në supozimet e mëposhtme:

Rritje prej 20% e arkëtimit të kërkesave për tatimin në pronë (përqindja aktuale e arkëtimit të këtyre kërkesave është 30%, dhe pritet të jetë 50%);

Me regjistrimin e tatimpaguesve të rinj (efikasitet më i madh në zgjidhjen e lëndëve për legalizim), priten të hyra shtesë prej 1,5 milionë denarë;

Transferta nga qeveria qendrore dhe të ardhurat jotatimore pritet të realizohen brenda projeksioneve të përcaktuara nga buxheti për vitin 2022;

Në tremujorin e tretë nuk parashikohen të ardhura nga shitja e tokës ndërtimore për shkak të pasigurisë së realizimit të tyre.

Në seksionin e **shpenzimeve**, theksi kryesor vihet në uljen e kostos në përputhje me masat e optimizimit të shpenzimeve. Janë marrë parasysh supozimet e mëposhtme:

50% ulje të kostove joproduktive të planifikuara për këtë periudhë;

Pagesa 100% e pagave dhe përfitimeve për punonjësit;

Pagesa 100% e detyrimeve dhe detyrimeve të paguara në bazë të interesit.

Projeksioni i fluksit të parasë për 30 shtator 2022

Artikull i	fluksi i parasë për 30 shtator 2022	Projeksioni i i fluksit të parasë për 30 shtator 2022
Bilanci në fillim të periudhës së analizuar	219.570	
Të ardhura		
Të ardhurat nga taksat	17,762,400	19.929.520
të ardhurat e pa tatimueshme	984,000	246,000
Transfertat dhe donacionet	14,107,000	29,116,600
Të ardhurat kapitale		-
Gjithsejt	32,853,400	49,292,120
Të ardhurat gjithsejt	33,072,970	49,292,120
Shpenzimet		
Pagat dhe kontributet	11 200 000	11 200 000
Rezervat dhe shpenzimet e papërcaktuara		
Mallrat dhe shërbimet	1,250,000	24,793,866
Interesat	100,000	
Subvencionet dhe transfertat	20,522,970	18,452,447
përfitimet sociale		76,876
Kostot kapitale		26,802,476
Shpenzimet gjithsejt	33,072,970	81,325,665
Rezultati financiar	-	- 32,033,545
Financimi i deficitit		
Ministria e Financave - instrument për financimin e jostabilitetit financiare të komunave		32.033.545

Sipas projekcionit të rrjedhës së parasë për tremujorin e tretë të vitit 2022, i cili përfundon me 30.09.2022, komuna do të realizonte të hyra prej 49.292.120 denarë, ndërsa do të kishte obligim të realizonte shpenzime në vlerë prej 81.325.665 denarë.

Deficiti i mjeteve, në vlerë prej 32.033.545 denarë, për financimin e plotë të shpenzimeve komunale, është planifikuar të sigurohet përmes Ministrisë së Financave përmes njërës nga instrumentet për financimin e jostabilitetit financiar të komunave.

Burimet financiare që do të sigurohen nëpërmjet Ministrisë së Financave do të dedikohen ekskluzivisht për financimin e shpenzimeve mbi bazën e detyrimeve të mbetura dhe të papaguara mbi 60 ditë që janë paraqitur në këtë dokument dhe në përputhje me regjistrat kontabël të komunës dhe njoftimin për Ministrinë e Financave.

V Masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës

Masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës grupohen në masa për optimizimin e të hyrave dhe rritjen e arkëtimit dhe masat për optimizimin e kostove.

5.1. Masat për optimizimin e të ardhurave dhe rritjes së arkëtimit

Në grupin e masave për optimizimin e të hyrave dhe rritjen e arkëtimit, komuna "ABC" do të ndërmarrë këto aktivitete:

- | Me mbështetjen e projektit të USAID-it për fuqizimin e kapaciteteve për shfrytëzimin e resurseve, komuna do të realizojë një fushatë për ngritjen e vetëdijes publike për rëndësinë e mbledhjes së tarifave publike lokale. Fushata do të shpërndahet në faqen e komunës, mediat sociale, radiot dhe televizionet lokale dhe fletushka për të gjithë taksapaguesit;
- | Komuna do të dërgojë vërejtje për borxhet e papaguara ndaj komunës për të gjithë personat fizikë dhe juridikë dhe debitorët e komunës dhe do të inicojë procedura për mbledhjen e detyrueshme të borxheve;
- | Intensifikimi i aktiviteteve për përditësimin e bazës së të dhënave të tatimpaguesve dhe regjistrimin e tatimpaguesve të rinj të paregjistruar dhe ngarkimin e tyre me tatimin;

| Shqyrtimi i mundësisë së mbledhjes elektronike të taksave ose përshtatjes së post-terminalëve ekzistuese që përdoren për mbledhjen e tarifave dhe kontributeve për mbledhjen e taksave lokale;

| Zbatimi më efikas i procedurës për dhënien e vendimeve të ndërtimit dhe legalizimit dhe shkurtimi i afatit të përgjigjes për rastet nga 10 në 7 ditë pune;

| Përditësimi i programit për menaxhimin dhe asgjësimin e aseteve dhe pronës së komunës me qëllim shfrytëzimin e objekteve dhe objekteve që komuna nuk i përdor nga subjektet e tjera të interesuara dhe mundësia e konvertimit të tyre;

| Komunikim i vazhdueshëm dhe monitorim vigjilent i situatës me blerësin e tokës ndërtimore për të siguruar pagesën e dëmshpërblimit për shitjen. Nëse krijohen rrethana të dyshimta, duhet të merren masa të menjëhershme për mbrojtjen e interesave komunale, si aktivizimi i garancisë, vjelja e gjobave etj. sipas marrëveshjes së lidhur;

| Monitorimi efektiv i zbatimit të kontratave aktuale, veçanërisht për punët e ndërtimit dhe zbatimi i dispozitave për mbrojtjen e interesit të komunës në frymën e bashkëpunimit të mirë biznesor.

5.2. Masat për optimizimin e shpenzimeve

Në grupin e masave për optimizimin e të hyrave dhe rritjen e arkëtimit, komuna “ABC” do të ndërmarrë këto aktivitete:

| Me mbështetjen e projektit të USAID-it për fuqizimin e kapaciteteve për shfrytëzimin e resurseve, komuna do të realizojë një fushatë për ngritjen e vetëdijes publike për rëndësinë e mbledhjes së tarifave publike lokale. Fushata do të shpërndahet në faqen e komunës, mediat sociale, radiot dhe televizionet lokale dhe fletushka për të gjithë taksapaguesit;

| Komuna do të dërgojë vërejtje për borxhet e papaguara ndaj komunës për të gjithë personat fizikë dhe juridikë dhe debitorët e komunës dhe do të inicojë procedura për mbledhjen e detyrueshme të borxheve;

| Intensifikimi i aktiviteteve për përditësimin e bazës së të dhënave të tatimpaguesve dhe regjistrimin e tatimpaguesve të rinj të paregjistruar dhe ngarkimin e tyre me tatim;

| Shqyrtimi i mundësisë së mbledhjes elektronike të taksave ose përshtatjes së post-terminaleve ekzistuese që përdoren për mbledhjen e tarifave dhe tarifave për mbledhjen e taksave vendore;

| Zbatimi më efikas i procedurës për dhënien e vendimeve të ndërtimit dhe legalizimit dhe shkurtimi i afatit të përgjigjes për rastet nga 10 në 7 ditë pune;

| Përditësimi i programit për menaxhimin dhe asgjësimin e aseteve dhe pronës së komunës me qëllim shfrytëzimin e objekteve dhe objekteve që komuna nuk i përdor nga subjektet e tjera të interesuara dhe mundësia e konvertimit të tyre;

| Komunikim i vazhdueshëm dhe monitorim vigjilent i situatës me blerësin e tokës ndërtimore për të siguruar pagesën e dëmshpërblimit për shitjen. Nëse krijohen rrethana të dyshimta, duhet të merren masa të menjëhershme për mbrojtjen e interesave komunale, si aktivizimi i garancisë, vjelja e gjobave etj. sipas marrëveshjes së lidhur;

| Monitorimi efektiv i zbatimit të kontratave aktuale, veçanërisht për punët e ndërtimit, dhe zbatimi i dispozitave për mbrojtjen e interesit të komunës në frymën e bashkëpunimit të mirë afarist.

VI Afati kohor për servisimin e detyrimeve të papaguara

<i>Afati kohor për servisimin e detyrimeve të papaguara në buxhetin e vitit 2022 deri në shlyerjen e plotë të tyre</i>	<i>denarë</i>
për pagesa në gusht	0
për pagesa në shtator	659,124
për pagesa në tetor	18 500 000
për pagesa në nëntor	18,335,165
për pagesa në dhjetor	30,858,376
Totali i detyrimeve të raportuara deri më 30 qershor 2022	68,352,665

Vërejtje

Afati kohor për servisimin e detyrimeve të papaguara të arritura nuk është përfundimtar dhe varet nga miratimi i fondeve nga Ministria e Financave sipas instrumenteve për financimin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.

VII Vlerësimi i ndikimit të masave të përfshira në plan në cilësinë e shërbimeve publike

Zbatimi i rreptë i masave për rimëkëmbjen financiare të komunës, lidhur me optimizimin dhe kufizimin e shpenzimeve, nuk do të çojë në përkeqësim të cilësisë së shërbimeve publike dhe ulje të standardit të

jetesës në komunë. Aktivitetet tjera të planifikuara nga komuna nuk do ta ngadalësojnë zhvillimin e vetëqeverisjes lokale, por do ta ruajnë nivelin ekzistues të zhvillimit.

VIII Treguesit për matjen e përmirësimit të gjendjes financiare të komunës

Treguesit	Treguesi 30.06.2022	Pas realizimi të Planit
Obligimet e ndërmarra nga komuna	58%	Nën 50% të shumës së shpenzimeve të planifikuara me buxhetin për 2023 vit
Borxhi i përgjithshëm afatshkurtër	73%	Nën 40% nga realizuar të ardhurat në buxheti aktual operativ i komunës për 2022 vit
Detyrimet e përgjithshme të arritura dhe të papaguara në të gjitha bazat	76%	Nën 5% të shpenzimeve buxhetore të parashikuara nga plani vjetor i shpenzimeve financiare për vitin 2023
Detyrimet e arritura dhe të papaguara mbi 60 ditë	73%	Në vazhdimësi për një periudhë 6 mujore janë nën 50% të të ardhurave të buxhetit bazë të komunës të realizuara në vitin 2022

IX Treguesit për monitorimin e gjendjes financiare të komunës në periudhën e rimëkëmbjes financiare

1. Treguesit për raportimin e aktiviteteve që kanë të bëjnë me rritjen e arkëtimit të të hyrave vendore:
 - 1.1. Shuma e taksave lokale të mbledhura;
 - 1.2. Shuma e tarifave dhe shtesave të mbledhura;
 - 1.3. Shuma e tarifave të mbledhura nga prona komunale ;
 - 1.4. Ndryshimi nga viti apo tremujori i mëparshëm buxhetor.
2. Treguesit për raportimin e aktiviteteve lidhur me optimizimin e kostove:
 - 2.1. Mbulimi i shpenzimeve lokale me të ardhura;
 - 2.2. Shuma e borxhit afatshkurtër;
 - 2.3. Shuma e detyrimeve të arritura;
 - 2.4. Shuma e detyrimeve të shpenzimeve buxhetore.

X Afati kohor dhe plani i veprimit për zbatimin e planit të masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës

Në bazë të nenit 40 paragrafi 2 të Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale, plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar mund të përfshijë një periudhë gjashtëmujore.

Duke filluar nga data 07.05.2022, në komunën "ABC" ka ndodhur jostabilitet financiar, afati i zbatimit të planit është nga data 08.05.2022 deri më 05.12.2022.

Plan veprimi për zbatimin e planit të masave për tejkalimin e financave jostabiliteti në komuna

Aktiviteti / Masa	Përgjegjës	Afati
Miratimi i planit të masave për tejkalimin e jostabiliteti financiar	Këshilli i komunës	20.07.2022
Publikimi i planit të masave në faqen e internetit të komunës	Administrata komunale	21.07.2022
Marrja e një vendimi për qëllimin për të përdorur një nga instrumentet për sigurimin e fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës	Këshilli i komunës	20.07.2022
Paraqitja e kërkesës për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës në Ministrinë e Financave	Kryetari i Komunës	22.07.2022
Miratimi i ndryshimeve dhe shtesave në buxhet sipas planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës	Kryetari i Komunës, Këshilli i komunës	11.08.2022
Njoftimi për mundësinë dhe kushtet e përdorimit të instrumenteve për sigurimin e fondeve për financimin e jostabilitetit financiar	Ministria e financave	31.08.2022

Aktiviteti / Masa	Përgjegjësi	Afati
Lidhja e marrëveshjes për sigurimin e mjeteve me instrumente për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës	Ministria për financa, Kryetari i komunës	30.09.2022
Realizimi i planit të masave	Komuna, Kryetari i komunës	Vazhdimisht deri më 5.12.2022
Monitorimi i zbatimit të planit dhe raportimi	Departamenti Financiar	Monitorim i vazhdueshëm dhe raportim mujor
Njoftimi i kryetarit të komunës për përfundimin në jostabiliteti financiare e komunës	Departamenti Financiar	Në afat prej 5 ditëve nga dita e përmbushjes të kushteve
Njoftim të Këshilli i komunës dhe në Ministrinë e financave për përfundimin e jostabilitetit financiar	Kryetari i komunës	Në afat prej 3 ditëve nga dita e njoftimit nga Departamenti i Financave

SHTOJCA:

- Raporti tremujor për detyrimet e arritura të papaguara
- Raporti tremujor për realizimin e buxhetit;
- Rishikim i detajuar i të dhënave të kontabilitetit dhe ESPEO detyrimet e ndërmarra (të arritura dhe të papaguara).

SHTOJCA 4: Vendimi për miratimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës

Në bazë të nenit 40, paragrafit 1 të Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 dhe 209/18 dhe "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 dhe 173/22) dhe Statutin e Komunës (*shëno emrin e komunës*), dhe në lidhje me Propozim-Planin e përgatitur të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të Komunës së (*shëno emrin e komunës*), të dorëzuar nga Kryetari i Komunës (*shëno emrin e komunës*), Këshilli i Komunës (*shëno emri i komunës*) solli

V E N D I M

Për miratimin e planit të masave për tejkalimin e jostabilitetit financiare të Komunës (*të shënohet emri i komunës*)

1. *plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiare të komunës (*shënohet emri i komunës*) për periudhën (*shënohet periudha për të cilën zbatohet plani*).*
2. Borxhi i komunës caktohet në masën prej _____ denarë dhe afati për tejkalimin e jostabilitetit financiar është përcaktuar 6 muaj, përkatësisht deri në _____.
3. Ky vendim hyn në forcë me ditën e miratimit.

Nr. _____

KËSHILLI I KOMUNËS (*shënohet emri i komunës*)

Nga _____. 2022 viti

KRYETARI I KËSHILLIT

SHTOJCA 5: Vendim për synimin për përdorimin e njërës nga instrumentet për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Në bazë të nenit 41-a të Ligjit për Financimin e Njësive të Vetëqeverisjes Lokale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë " nr. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 dhe 209/18 dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 dhe 173/22) dhe vendimi për miratimin e planit për masat për tejkalimin e jostabilitetit financiar të Komunës *(të shënohet emri i komunës)*, me numër *(shënohet numri)*, miratuar nga Këshilli i Komunës më *(për të shënuar datën)*, Këshilli i Komunës së *(të shënohet emri i komunës)* ka miratuar

V E N D I M

Për qëllimin e përdorimit të njërës prej instrumenteve për sigurimin e fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës *(të shënohet emri i komunës)*

1. Miratohet qëllimi që Komuna *(të shënohet emri i komunës)*, do të sigurojë mjete nga Ministria e Financave në shumë prej *(fusni shumën)* denarë përmes njërës nga instrumentet për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.
2. Fondet nga Ministria e Financave do të sigurohen përmes një prej tre instrumenteve për financimin e tejkalimit të jostabilitetit financiar të komunës, përkatësisht: kredia e kushtëzuar (stand by), obligacioni komunal pa interes dhe obligacioni strukturor. Vendimin për aplikimin e njërës nga instrumentet e sjell Ministria e financave.
3. Mjetet që do të sigurohen përmes Ministrisë do të realizohen përmes lidhjes së marrëveshjes për sigurimin e mjeteve ndërmjet Ministrisë së Financave dhe komunës.
4. Ky vendim hyn në forcë me ditën e miratimit.

Nr. _____

KËSHILLI I KOMUNËS *(të shënohet emri i komunës)*

Nga _____. 2022 v

KRYESUESI I KËSHILLIT

SHTOJCA 6: Kërkesë për sigurimin e fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komunë

Tek: Ministria për financave

Tema: Kërkesë për sigurimin e fondeve për tejkalimin e jostabilitetit financiar në komunë

Të nderuar,

Në bazë të nenit 39 të Ligjit për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale më (*shëno datën*), ka ndodhur jostabiliteti financiar i komunës së (*të shënohet emri i komunës*), për të cilën Këshilli i Komunës së (*shëno emrin e komunës*) ka miratuar Rivendim për deklarimin e jostabilitetit financiar të komunës (*të shënohet emri i komunës*), me numër (*shënoni numrin dhe datën e arkivit*).

Sipas vendimit të mësipërm, Komuna ka filluar procedurën për tejkalimin e jostabilitetit financiar dhe ka përgatitur dhe miratuar Plan masash për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës (*të shënohet emri i komunës*) për periudhën (për të hyrë në periudhën). nga tek). Plani i masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës është miratuar dhe miratuar nga Këshilli i Komunës (*të shënohet emri i komunës*) më (*shënonin datën*), në përputhje me Vendimin për miratimin e planin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës (*shëno emrin e komunës*) me numër (*shënoni numrin e arkivit*).

Në bazë të nenit 41-a të Ligjit, me planin e masave për tejkalimin jostabilitetit financiar të komunës, parashihet një pjesë e mjeteve në vlerë prej (*shëno shumën*) denarë, të nevojshme për pagesën e detyrimeve të papaguara. nga Ministria e Financave përmes njërit nga instrumentet për sigurimin e mjeteve financiare për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Krahas kërkesës për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës, në origjinal paraqesim: Planin e masave për tejkalimin e jostabilitetit financiar të (*të shënohet emri i komunës*) për periudhën (*shëno periudhën nga – deri*); Vendimi i Këshillit të Komunës për miratimin e planit dhe vendimi i Këshillit të Komunës për synimin për përdorimin e njërit nga instrumentet për sigurimin e mjeteve për tejkalimin e jostabilitetit financiar të komunës.

Ju kërkojmë të miratoni përdorimin e njërit prej instrumenteve të përcaktuara në Ligj dhe të na informoni për mundësinë dhe kushtet për përdorimin e këtyre fondeve..

Me respekt,

Kryetari i komunës (*të shënohet emri i komunës*)

Përpiluar nga:

Miratuar nga:

Kontrolluar nga:

SHTOJCA 7: Vendim për synimin e përdorimit të obligacionit strukturor për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës.

Në bazë të nenit 41-b të Ligjit për Financimin e Njësive të Vetëqeverisjes Lokale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 dhe 209/18 dhe "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 dhe 173/22), Këshilli i Komunës (*shëno emrin e komunës*) miratoi

V E N D I M

Për qëllimin e përdorimit të një obligacioni strukturor për të siguruar aktivet financiare për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës (*të shënohet emri i komunës*)

1. Synimi i Komunës së (*të shënohet emri i komunës*) që të sigurojë mjete nga Ministria e Financave në shumën jo më të madhe se *denarë*, për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës, të regjistruara në Sistemin Elektronik për Raportim. dhe Regjistrimi i Detyrimeve (ESPEO) më 30 shtator 2021.
2. Gjendja e detyrimeve të Komunës (*të shënohet emri i komunës*) që janë evidentuar në sistemi ESPEO në përfundim me 30 shtator 2021 dhe që janë mjete të arritura për pagesë dhe të papaguara:

Pasqyrë e detyrimeve të arritura dhe të papaguara nga kreditorët

Administratori kreditorit (emri i kreditorit)	Përshkrimi i detyrimit	Data në dukuri në detyrimin (data në faturën dhe Fik.)	Afati i arritjes për faturim	Ditët e vonës së pagesave	Vlera e detyrimit	Shuma e paguar	Shuma e detyrimit dhe e papaguar e detyrimit të raportuar në ESPEO deri më 30 shtator 2021
GJITHSEJT:							

3. Fondet nga Ministria e Financave do të sigurohen nëpërmjet emitimit të një obligacioni të strukturuar nga Ministria jo më vonë se data 31 mars 2023. Përpara emitimit të obligacionit strukturor, komuna *(të shënohet emri i komunës)* dhe Ministria e Financave do të përcaktojnë vlerën përfundimtare të obligacionit, e cila nuk do të kalojë shumën e përcaktuar në nenin 1 të këtij vendimi.
4. Mjetet që do të sigurohen nëpërmjet Ministrisë do të realizohen nëpërmjet lidhjes së marrëveshjes për sigurimin e mjeteve ndërmjet Ministrisë së Financave dhe komunës.
5. Pjesë përbërëse e vendimit për synimin për të përdorur një obligacion strukturor për të siguruar mjete financiare për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara është rishikimi i detyrimeve të arritura dhe të papaguara nga kreditorët nga viti *(shëno datën)*, i nënshkruar nga kryetari i komunës *(të shënohet emri i komunës)*.
6. Ky vendim hyn në forcë me ditën e miratimit

Nr. _____

KËSHILL I KOMUNËS *(të shënohet emri i komunës)*

Nga _____. 2022

KRYETARI I KËSHILLIT

Shtojcë: Pasqyrë e detyrimeve të arritura dhe të papaguara nga kreditorët, nga ____ 2022

SHTOJCA 8: Kërkesë për sigurimin e mjeteve për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës

Tek: Ministria për financave

Tema: Kërkesë për sigurimin e mjeteve për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës (të shënohet emri i komunës)

Të nderuar,

Në bazë të nenit 41-b të Ligjit për Financimin e Njësive të Vetëqeverisjes Lokale, Këshilli i Komunës së (shënohet emri i komunës), më (shënohet data), ka marrë vendim për qëllimin e përdorimit të një obligacioni strukturor për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës (të shënohet emri i komunës), me numër (të shënohet numri i arkivit).

Në përputhje me vendimin e lartpërmendur, parashtrojmë kërkesë në Ministrinë e Financave për sigurimin e mjeteve në shumën prej (të shënohet shuma) denarë, përmes emitimit të obligacionit strukturor, i cili do të përdoret për financimin e detyrimeve të arritura dhe të papaguara të komunës që janë regjistruar në sistemin ESPEO më 31 shtator 2021.

Krahas kërkesës për sigurimin e mjeteve për financimin e detyrimeve të papaguara dhe të papaguara të komunës, ju paraqesim origjinalin:

Vendimi për qëllimin e përdorimit të një obligacioni strukturor për sigurimin e mjeteve financiare për financimin e detyrimeve me një numër (shënohet numri dhe data e arkivit);

Pasqyrë e detyrimeve të papaguara dhe të papaguara nga kreditorët e nënshkruar nga kryetari i komunës së (shënohet emri i komunës) nga (shënohet dita dhe muaji) 2022.

Ju lutemi të na informoni për mundësinë dhe kushtet e përdorimit të obligacionit strukturor dhe, përpara lëshimit të tij, të na kontaktoni sërish për të përcaktuar statusin përfundimtar të detyrimeve të arritura dhe të papaguara.

Faleminderit paraprakisht për përgjigjen pozitive.

Kryetari i komunës (shënohet emri i komunës)

Përpiluar nga:

Miraturar nga:

Kontrolluar

nga:

